

Upravništvo Ljubljana Knafljeva 3
— Telefon št. 3122 3123, 3124,
3125 3126
Inseratni oddelček: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trzin: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« iznaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in v celoti po pošti
prejemana Din 4.- po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Po povratku republikanske vlade v Madrid:

Tekma velesil za vpliv v Španiji

Prihodnje dni bosta francoska in angleška vlada sklepali, pod kakimi pogoji in kdaj naj bi priznali vlado generala Franca

London, 12. febr. d. Razvoj položaja v Španiji spremljajo v Londonu z veliko pozornostjo. Zunanje ministrstvo je neprestano v stiku s francosko vlado. Na seji francoske vlade v torek in na seji angleške vlade v sredo bodo razpravljali o vprašanju skupnega priznanja vlade generala Franca. V kakšnih okoliščinah naj bi se to priznanje izvršilo je bilo načelno že določeno. Glavni pogoj za priznanje ostaja slej ko prej umik vseh tujih čet iz Španije, kakor hitro se bodo res prenehale sovražnosti. Kot glavni razlog, da mora tuje vojaštvo še nadalje ostati v Španiji tudi po vzpostavitvi miru navajajo bojazen generala Franca pred vpadom republikanskih čet, ki so sedaj v Franciji, vendar pa da je v tem pogledu angleška in francoska vlada vsa jamstva vladi v Burgozu, da se to ne bo zgodilo.

Kakor se je zvedelo iz zanesljivega vira, general Franco ni povsem nenaklonjen pobudi iz Londona in Pariza, kljub temu pa angleška vlada ne bo direktno posredovala, dokler je ena ali druga španska stranka ne bo zaprosila. Pobuda naj bi izšla iz španske republikanske vlade, ker pa se je vrnila v Madrid kaže vse, da so se republikanci odločili nadaljevati vojno. V splošnem označujejo okoliščine za nadaljevanje vojne kot brezupne za republikance in menijo da ima njihov nadaljnji odpor samo ta cilj, da bi se od generala Franca izsilili čim ugodnejši pogoji za zaključitev miru. Glavna pogoja, ki jih postavlja republikanska vlada za sklenitev miru, sta umik tujih prostovoljcev in zagotovilo teritorialne nedotakljivosti in politične neodvisnosti nove Španije. Brez dvoma je, da bo stališče ki ga bosta zavzeli francoska in angleška vlada, odločilnega pomena za nadaljnje postopanje republikanske vlade.

de v vprašanju nadaljevanja vojne ali za-
ujutivne miru.

Diplomatski delegat angleške vlade pri španski nacionalistični vladi sir Robert Hodgson, ki je medtem že odpotoval nazaj v Burgoz, je imel v poslednjih dneh za svojega bivanja v Londonu neprestano posvetovanja z zunanjim ministrom Halifaxom in glavnim tajnikom zunanjega ministrstva Cadoganom. Čeprav ni odnesel s seboj nobenega predloga generala Franca za zaključitev državljanske vojne vendar menijo, da potuje v Burgoz z vsemi potrebnimi navodili glede nadaljnjih akcij za pomirjenje v Španiji.

Angleška vlada zahteva od generala Franca tudi pojasnilo zaradi bombardiranja otoka Minorce v času, ko se je pogajal na angleški križarki »Devonshire« v Port Mahonu zastopnik Francove vlade general San Luis z zastopnikom republikanskih oblasti za predajo otoka. Kakor znano, je Anglija prevzela posredovanje ob jamstvu generala Franca, da med pogajanjimi na Minorci ne bodo izvršeni nobeni letalski napadi. Kljub temu so se prav v času pogajanj pojavila v bližini angleške križarke letala, ki so pričela metati bombe. Te bombe so padale komaj 200 m daleč od križarke »Devonshire«. Angleška vlada za sedaj še ne namerava podvzeti diplomatske demarše ker zahteva v prijateljskem tonu samo pojasnilo o dogodku.

Angleški listi vprašujejo, kakšnega pomena so bila letala, ki so bombardirala Minorco, kakšne narodnosti je bila posadka teh letal in kdo je odredil napad. Pri tem odrediti namigujejo, da niso bila niti letala, niti piloti in niti posadka, ki je izdal ukaz za napad, španskega pomena. Angleški listi smatrajo bombardiranje Minorce kot značilno za razpoloženje gotovih držav.

zainteresiranih v španskem vprašanju, na-
pram angleški posredovalni akciji, vendar
pa dogodku samemu ne pripisujejo poseb-
ne važnosti.

Italijanska sodba

o francoskih namenih

Rim, 12. febr. AA. Diplomatski urednik
agencije Stefani piše:

Francoski listi so pred kratkim začeli kampanjo z namenom, da dokažejo potrebo po zasedbi nekaterih teritorijev na španskem. Sedaj o tem načrtih popolnoma molče. Te načrte je inspirirala is-a politika, ki jo je Poincaré vodil v Porurju. Mislimo, da je tudi ta molk ena izmed posledic znane generala Franca v Ka-aloniji, toda zdi se, da se niso opustili stare običaje, metati polena pod noge generalu Francu in omejiti njegovo zmago. Vrnitev članov republikanske vlade s francoskega ozemlja v Valencijo z letalom, ki so ji ga mogle dati na razpolago samo francoske oblasti, ima popolnoma jasen pomen. Sicer se mislijo na to, da bi vsilili nekakšno kompromisno formulo, za katero se je že od nekdaj zavzemal demokratski tisk, ker sodijo, da bi bil takšen razplet najugodnejši za francosko-angleške interese, toda za takšno solucijo je treba voditi dvojna pogajanja. Takšnih dvojnih pogajanj pa ne bi bilo mogoče voditi, če bi ne bilo več republikanske vlade na španskem in če bi samo general Franco zastopal španski narod. Negrinov beg v Francijo ni uspešal interesom tistih, ki so se skušali upreti nacionalistični zmagi. Treba je bilo, da se razbita marksistična vlada zopet sestane na španskih tleh.

Nemčija zaupa Francu

Berlin, 12. febr. AA. Snoči je v Berlinu vladal optimizem glede ureditve španskega vprašanja. Govorili so, da general Franco ne bo nasedel »obljubam demokracije«. Lokalni Anzeiger pravi: Španija je izpregledala igro demokracije. Pismo, ki ga je general Franco poslal Hitlerju, in razgovor poslanika nacionalistične Španije s Hitlerjem in Ribbentropom, sta imela namen, informirati Nemčijo o razgovorih, ki so jih začeli zastopniki zapadnih demokracij v Burgozu. V Londonu bi želeli, da bi Španijo vodil Sancho Pancha, ki bi poslušal njihove nasvete in ki bi moral biti zadovoljen, da živi, toda španska zgodovina pozna tudi Cida London bi hotel, da se španski narod tega ne bi ta trenutek spominjal.

Nemška zdravila

za Francovo Španijo

Berlin, 12. febr. br. Mnogi španski listi poročajo, da je Nemčija poslala generalu Francu za milijon mark živil za prehrano prebivalstva v Barceloni. Pošiljatev, ki obstaja v glavnem iz žita, moka, sladkorja in olja, je že na poti v Barcelono. Španski listi poudarjajo v zvezi s tem, da je Nemčija s tem dokazala, da hoče prav tako sodelovati pri obnovi Španije, kakor je stala v kritičnih letih prej na strani generala Franca.

Valenciji potopljen

leteški parnik

Madrid, 12. febr. d. Pri večeršnjem bombardiranju luke v Valenciji je bomba zadela angleški parnik »Lace«, ki se je kmalu nato potopil.

Città del Vaticano

Desetletna lateranske pogodbe, ki je dala pravno življenje najmanjši evropski državi, imenovani Città del Vaticano, in smrt njenega poveljarja, papeža vesoljne katoliške cerkve Pija XI. obujata v spominu podobe Vatikanskega mesta, zagnjenega prav te dni v globoko žalost. Papeška država se razprostira na površini 44 hektarjev in šteje nekaj čez 500 prebivalcev, toda do malega vsak kamen na njenih tleh je znamenitost in skoraj vsak prebivalec je v očeh vernikov, ki prihajajo z vseh strani sveta, bolj ali manj odlična oseba. Ta odlika ni bila prikrasana niti slugom kardinalov in še manj gadi švicarjev, ki stražijo vati-kanske dvore, in tem še zlasti ne, ker imajo stare, častljive uniforme, ki vzbujajo zanimanje in spoštovanje.

Kdorkoli obišče Rim, pa če bi mu bilo odmerjenih še tako malo ur za mesto, v katerem je zgodovina nagradila toliko veličastnih spomenikov, hoče za vsako ceno prestopiti meje najmanjše države v Evropi. Zares ni nič lažjega nego to in če bi bilo tako na vseh mejah, bi komaj še kaj motilo edinstvo človeštva. Že s tem, da stopiš na prostorni Trg sv. Petra, ki ga obkrožuje najslavnejša krščanska bazilika, si stopiš na tla vati-kanske države, ne da bi se bil živ človek zmenil za tvoj prestop meje. Ko obstaneš v bližini obeliskov in se ozreš po trgu, se ti zdi, da si v pravilnih palači, kakaj tri sto stebrov Berninijevskega slikovitega stebrišča zaokroža trg z baziliko v udovitu arhitektonsko celoto.

Vhod v Vatikan je v stranski ulici zadaj za kolonado in ob njem se ti še le pokaže straža te države, ki bi bila ena najdekorativnejših straž na svetu, če ne bi bilo treba stražiti zakladov onkraj zidu, zakladov neizmerne zgodovinske in umetnostne vrednosti, ki tvorijo poleg tolikega drugega znamenitosti te edinstvene države na svetu. Toda človeku, ki ne vzbija suma, je lahko preiti tudi ta edini znak njene suverenosti na državni meji, ne da bi bil moral jemati iz žepa kakršnokoli listino. Ni se težko prepričati, da je tu straža samo potrebno zlo, v kolikor ni hkrati tradicionalen okras in ceremonialna potreba mesta, kjer ima vse, kar vidiš, pečat stoletij in kjer je vse usmerjeno v nekako obrednost, vse podvrženo svojemu redu in vekoviti formam.

V vati-kanskih palačah je eden največjih rimskih muzejev z galerijo slik in kipov, ki nima na svetu mnogo tekmecev, kar se tiče znamenitosti in neprecenljivih dragocenosti. Vsak korak po njihovih hodnikih in dvoranah je korak v zgodovino, ki je s tega posvečenega mesta dolgo pomagala krojiti usodo slavnih in neslavnih mož, generacij in vekov. Ko hodiš iz dvorane v dvorano, ne moreš pozabiti, koliko znamenitih ljudi je hodilo pred teboj po istem parketu in vpjalo z nič manj težimi pogledi lepoto vati-kanskih umetnostnih zbirk. Apartmani papeža Aleksandra VI. Borgije, ki so okrašeni s slikami, kakor vse ostale galerijske dvorane, vzbujajo zgodovinske spomine, napihnjene zdaj v fantastični roman, zdaj v pikantno anekdoto, medtem ko se zdi, da je tu že dolgo razlita milost odpuščanja in pozabe, ki večno briše z gobo smrti madeže človeške nepopolnosti, pogalsljive plamene greha. Slikarije izza časa papeža Borgije razodevajo visoko kulturo moža, ki se je dal obdati s simbolnimi podobami Gramatike, Dialektike, Retorike, Geometrije, Aritmetike, Glasbe in Astrologije — poosebljenih v postave Muz in prežetih z neobledelim sijajem genija.

In če omenim izmed ostalih znamenitosti samo še Rafaelove dvorane in Sikstinsko kapelo, sem označil samo del vati-kanskih srečanj z genijem in v vekovi. Medtem ko te v Genijevih dvoranah vsega zavzema lepota fresk, izmed katerih osvaja s svojim klasičnim dihom zlasti »Atenska šola«, je v Sikstinski kapeli, tej kraljici vseh kapel, v ospredju zanimanja Michelangel s svojimi gigantskimi telesi v slavnih freskah: Stvarjenje sveta, Stvarjenje in poguba prvega človeka in Posledice izvirnega greha. Na stropu kapele, h kateremu se je dvigal dišeč dim tolikih papeških maš, je tital renesančne umetnosti razgrnil svoj ti-tanski svet. Objudil ga je z množico teles, ki se zde, da s svojo nadčloveško močjo in s svojo nagoto, ki simbolizira človekovo nezakritost pred večnim božjim obličjem, tako živo nasprotujejo preprostem duhu evan-geljske besede. Ta svet titanov je podoba »bojujoče se Cerkve«, vizija njene duhovne in gmojne oblasti, izraz njene stare »totalitarističnosti«.

Kdo drug bi bil morda še zapel hvalo temu ali onemu izmed svetovnih znamenitosti, ki se nudijo v Vatikanu. Meni so na hodnikih njegovih palač uhajali pogledi skozi okna v vati-kanske vrtove. Tu je sredi Rima, kjer je

Po papeževi smrti

Ugibanja o izvolitvi novega papeža — Polemika italijanskih listov s francoskimi

Rim, 12. febr. o. Dočim se v Vatikanu pripravljajo za pogreb papeža Pija XI., se je pričela med francoskimi, angleškimi in italijanskimi listi huda polemika, kdo bo njegov naslednik. Današnji italijanski listi očitajo zlasti francoskim, da so že pred pogrebom pokojnega papeža pričeli pisati o volitvah novega papeža in jim pripisovati poseben političen pomen.

Tako kritizira »Tribuna« pisanje listov »Temps«, »Journal des Debats«, »Action de France«, »Populaire«, »Figaro« in »Intransigeant«, ki pišejo, da bo morda papeževa smrt izzvala nove resne motnje v odnosih med Vatikanom in Italijo in da obstoji možnost po kateri bi v kardinalskem kolegiju prodrlo prepričanje, da bi bilo dobro, če bi novi papež ne bil Italijan in če bi se oslabil pomen lateranske pogodbe med Vatikanom in Italijo.

»Intransigeant« je ob tej priliki objavil kot ilustracijo tudi prerokovanje sv. Maklija, da bo po Piju XI. postal papež Angelicus, kar pomeni, da bo novi papež Anglosas, ki bo odpovedal lateransko pogodbo in papežev sedež prenesti iz Rima na Malto, ki je pod angleško upravo. »Tribuna« pravi, da je tako pisanje žaljivo za Vatikan.

Pariški »Figaro« je napisal, da bo v primeru, če se novi papež ne bo strinjal z Mussolinijem nastal v Italiji verski boj ki bo prisilil papeža, da se bo preselil v Fontainebleau, v Avignon ali pa v Versailles.

»Gazzetta del Popolo«, ki ima zelo dobre zveze z vati-kanskimi krogi, pravi da so taka ugibanja francoskega tiska absurdna in da je vpliv lateranske pogodbe v Italiji tako močan, da ne more priti do spora zaradi prizadevanj Vatikana, da bi postala svobodna, neodvisna in protitalijanski. »Gazzetta del Popolo« poudarja, da bodo pokazali dogodki, da nima Vatikan ničesar proti sedanjim italijanskim vladam. Kardinalski kolegij predstavlja po veliki večini soglasno željo, da naj bo bodoči predstavnik katoliške cerkve Italijan.

Rimski »Piccolo« poroča, da so kot najresnejši kandidati za novega papeža kardinali Tedeschini Marmaggi in Maglione, ki spadajo vsi v skupino kardinalov-diplomatov, ker so bili vsi že nunciji in zelo spretni v diplomatski službi. Drugo skupino kandidatov predstavljajo tako zvali kardinali-znanstveniki kakor so florentinski nadškof Della Costa neapeljski nadškof Ascalesi in turinski nadškof Fisatti.

Naval v cerkev sv. Petra v Rimu

Vatikan 12. febr. AA. Dopoldne so odprli vrata cerkve sv. Petra. Velikanska množica je takoj začela defilirati mimo trupa pokojnega papeža. Sodijo, da je dopoldne prišlo nad 150 000 ljudi v baziliko.

Posmrtno slovesnost, ki so se začele dopoldne, bodo trajale devet dni. Prve dni bodo zadušnice v vati-kanski baziliki, zadnje tri dni pa v sikstinski kapeli.

Glavna kardinalska kongregacija je ime la danes sejo ki je trajala dve uri. Prisotnih je bilo 30 kardinalov.

Zahvala kardinala Pacellija

Beograd, 12. febr. p. Vati-kanski državni tajnik kardinal Pacelli je poslal Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu zahvalo za sožalno izjavo ob smrti papeža Pija XI.

Beograd, 12. febr. AA. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je prejel naslednjo brzojavko: Prosim vašo ekscelenco, da izvoli sprejeti moje veliko in iskreno zahvalo za sožalje, ki ste ga poslali v imenu vlade kraljevine Jugoslavije. — Kardinal Pacelli, državni tajnik.

Čangkajšek o zasedbi otoka Hainana

Čungking, 12. febr. AA. Maršal Čangkajšek je izjavil tujim novinarjem, da je zasedba otoka Hainana zelo pomembna zaradi njegovega izrednega strateškega položaja na črti, ki veže Indijo in Tihl ocean, toda vsi tuji vojaški opazovalci se strinjajo, da ta manever ne bo koristil Japoncem, ker izkrcanje japonskih čet na tem otoku ne more prav nič otežiti kitajskega odpora. Vojna se bo odločila na celini.

Tokio, 12. febr. AA. Po poročilih agencije Domej nadaljujejo japonske čete zasedanje otoka Hainana. Tako so zavzele Nopahun, najjužnejšo strateško točko tega otoka.

Govor rumunskega kralja po radiu

Bukarešta, 12. febr. br. Nocoj ob 20 je kralj Karol govoril po radiu v Bukarešti prebivalstvu Zedinjenih držav. V svojem govoru je obrazložil razloge rumunske države, zaradi katerih bo zgradila lasten paviljon na mednarodni razstavi v New Yorku.

Prepovedana madžarska lista

Budimpešta, 12. febr. AA. Socialistični list »Nepszava« je bil za teden dni prepovedan zaradi uvodnika pod naslovom »Fasizem in enciklike«. Prav tako je bila prepovedana zadnja številka narodno-socialističnega tednika »Oesszettortas«.

Nezgoda najhitrejšega letala na svetu

New York, 12. febr. AA. Novo bojno letalo, ki velja za najhitrejša na svetu, je priletelo davi iz Los Angelesa, pri pristajanju pa se je pokvarilo, ker je zadelo ob drevo. Pilot je bil laže ranjen. Novo dvomotorno lovsko enokrovno letalo, ki se mu je na poskusnem poletu posrečilo doseči hitrost 400 milj na uro, ima poseben aparat, ki mu omogoča izredno nagel start in dvig v stratosfero. Letalo je oboroženo z več strojnimi.

Spaak vrnil mandat

Belgijska vladna kriza se čim dalje bolj zapleta. Načrti o avtonomiji Flandrije in Valonije

Bruselj, 12. febr. AA. Min. predsednik Spaak, ki mu je kralj Leopold poveril na logo, da poišče najmirnejšo rešitev Martensove zadeve, zaradi katere je zadnji četrtletni vladni odstopila, se je odrekal svojemu mandatu, ker se je ves dan zaman pogajal. Po današnjih razgovorih je izjavil poročevalcem listov:

Iz večeršnjih posvetovanj se vidi, da more sedanje težkoče razplesti le oseba, ki ji bo kralj poveril mandat za sestavo nove vlade. Tako me je kralj hotel rešiti misije, ki mi jo je poveril.

V uradnih krogih so zelo molčeči glede načina, kako naj se kriza razplete. Najbrže bo to znano šele jutri. Zdi se, da ni potrebno, da bi pot k rešitvi krize vodila preko izstopa dr. Martensa iz flamske akademije, od flamskih pravikov pa se ni moglo o tej stvari ničesar zvedeti. Morda se bodo

zedinili za popolno kulturno neodvisnost Flandrije in Valonske, kakor zahtevajo ne kateri flamski krogi. V takšni avtonomiji bi bilo v bodoče prepovedano vsako vmešavanje zastopnikov ene pokrajine v kulturne zadeve druge pokrajine, vendar pa bi bilo prezagodaj prerokovati da bi tak razplet dal morda zadoščenje bivšim bojnikom prav v zadevi dr. Martensa, ki ga je svoj čas sodišče obsodilo na smrt zaradi veleizdaje. Snoči so bili vsi vprek mnenja, da ima največ upanja, da dobi od kralja na logo za ureditev tega košljivega problema, bivši katoliški minister Pierlot.

Vlado sestavlja Jaspar

Bruselj, 12. febr. AA. Kralj Leopold je poveril bivšemu ministru, članu katoliške stranke Henryju Jasparju mandat za sestavo nove vlade.

Aretacije nemških novinarjev v Parizu

Hišne preiskave pri dopisnikih nemških listov. Intervencija nemškega poslanika pri Bonnetu

Pariz, 12. febr. a. Pariška policija je te dni aretirala dva dopisnika nemških listov, in sicer dopisnika »Berliner Börsenzeitung« Henrika Barona in dopisnika neke skupine nemških podeželskih listov Hacka, ki pa so ga že izpustili. Nadalje je podvzela ukrepe proti pariškemu dopisniku »Deutsche Allgemeine Zeitung« v. Hiedu. Policijski organi so izvršili hišno preiskavo v stanovanjih vseh treh nemških dopisnikov ter natanko pregledali vse njihove papirje in spise sploh. Ene izmed dopisnikov je policija zasliševala vso noč in sicer navztrajno, čeprav se takšno zasliševanje uporablja le pri nevarnih zločincih. Pri hišni preiskavi je policija posebno natančno izpraševala zastran korespondence ome-

njenih dopisnikov.

Nemški poslanik je obiskal zunanjega ministra Bonnetja. Njegov obisk je bil splošnega značaja, vendar pa se je pri tej priložnosti posebno informiral zastran ukrepov proti nekaterim nemškim državljanom v Parizu. V zvezi s tem se je zvedelo, da je bilo med tujci, ki so jih zadnje čase izgnali iz Francije, tudi okoli 15 Nemcev, katerih navzočnost na francoskih tleh se je zdelo francoskim oblastem nezaželena zaradi njihovega delovanja.

Nadalje se je zvedelo, da je zunanji minister Bonnet izjavil nemškemu poslaniku, da bodo nemški novinarji, ki so bili aretirani, izročeni v nadaljnje postopanje civilnim in vojaškim sodnim oblastem.

Dr. Cincar-Marković prispel v Beograd

Beograd, 12. febr. p. Novi zunanji minister dr. Aleksander Cincar Marković je prispel ob 21.45 iz Berlina v Beograd, kjer so ga na železniški postaji sprejeli min. predsednik Cvetković, mnogi ministri ter višji uradniki zunanjega ministrstva.

Prihod rumunskega veleposlanika v Beograd

Beograd, 12. febr. AA. Nocoj ob 17.35 se je pripeljal v Beograd Viktor Cadere, prvi veleposlanik kraljevine Rumunije na našem dvoru. Na postaji so ga pozdravili pomočnik zunanjega ministra dr. Ivo Andrić, šef protokola dr. Dušan Marinović in rumunski odpravniki Jibrescu z osebjem poslaštva.

Kongres Jadranske straže

Zagreb, 12. febr. o. Danes je bil tu V. kongres Jadranske straže, ki se sestaja vsaka tri leta in se je sestal doslej v Splitu, Sarajevu, Skoplju in Ljubljani. Zboroval je v poslopju bivšega hrvatskega sabora v gornjem mestu. Navzoč je bil poleg zastopnikov oblasti tudi angleški viceadmiral Usborne, ki ga je predsednik dr. Tartaglia posebno priščno pozdravil kot prijatelja Jugoslavije. Kongres je izvolil za podpredsednike Jadranske straže dr. Pirkmajerja iz Ljubljane, grofa Kulmerja iz Zagreba in dr. Jovana Markovića iz Beograda, za tajnika pa dr. Bojanića in dr. Nikšića.

Veselenzacija!
Od danes naprej dobite
vstopnice v predprodaji!

SVENGALI

dva velika eksperimentalna
večera z najnovejšim, zanimivim
in izbranim sporedom!

KINO UNION V četrtek 16. in petek 17. t. m.
vsakokrat ob 21. uri

Veselice in nesreče okrog nedelje

Ljubljana, 12. februarja. Sv. Valentin, ki odpira ključke korenin, se blizu in že je jug v zraku, udaril je tu. di že iz zemlje. Medtem, ko smo imeli pretekli teden zjutraj običajno vsak dan dve ali tri stopnje mraza in so bile ceste suhe, je bilo davi živo srebro komaj na ničli, a jug je zmečkal pota, da je bilo precej blatno, zlasti po pobočjih in hribih. Nedelja je bila izredno lepa in prijetna. Ljubljana se je zlasti v popoldanskih urah močno izpraznila, oživila pa so spet enkrat številne okoliške gostilne.

Nedelja ni minila brez nezgod. Sprito lepega vremena je bil danes večji avtomobilski promet in se je pripetilo več hujših karambolov in kup nesreč, katerih žrtve leže v bolnišnicah. Tako so bili mestni reševalci kmalu po kosih pozvani na Ig, kjer je neki avtomobilist podri nekega moškega, ki je nezvesten obležal. Dozdejše niso mogli ugotoviti njegove identitete, ker je še vedno nezvesten. Slična nesreča je doletela brezposelnega delavca Alojzja Mauserja, ki ga je okrog 15. ure na Celovski cesti podrl neki avtomobilist in ga poškodoval na glavi.

Dopoldne se je pripetila prometna nesreča na Bleiweisovi cesti. Od kolodvorja je brzel proti Bleiweisovi cesti neki avtomobilist in se tik za Bavarskim dvorom zalezel v voz pivovarne Union. Sunej je bil tako silen, da je avtomobil odtrgal oje in konja, avtomobil sam je pa vrgel na pločnik. Voznik je padel z voza. Sreča v nesreči je bila da pri karambolu ni bil nihče težje poškodovan, le konj je bil nekoliko opraskan.

V bolnišnico so prepeljali Franca Berčiča, jetnika iz policijskih zaporov, ki je pogotil kos žreza od peči. Na peči je manjkalo okrušeni kos.

Učinkovit koncert „Save“ v Štepanji vasi

V okrašenih dvorani štepanjskega Sokolskega doma je bilo danes popoldne svečano razpoloženje pevski zbor »Save« se je predstavil številnemu občinstvu. Petnajst minut čez 16. uro je bila vsa dvorana zasledena. V imenu Hubadove župe je bil navzoč dr. Švigelj, zastopana pa so bila še številna društva, tako Glasbena Matica, Ljubljanski zvon, Slavec, Soča, Krakovo-Trnovo, Sloga, delavsko glasbeno društvo, pevsko društvo in Kolo JS iz Most pa še druge organizacije.

Sporod je bil pester in je lahko zadovoljil vse okuse. Pevci so pričeli koncert z »Našo pesmijo«. Sledila je Hajdrihova »Slava Slovence« in Juvančeva »Slovan«a. S tem je bil rodoljubni program izčrpan in pevci so zapeli Zegovo »Vinski bratje« in Venturinijevo »Vesela sem nagelne in rože«. Burno odobravanje so želi zlasti za »Vinske brate«, v Venturinijevi skladbi pa je zlasti užgal odlični solo, pel je podpredsednik društva g. Stanko Jerič.

Po kratkem odmoru je zbor pozdravil v imenu Hubadove župe dr. Švigelj in čestil k lepemu uspehu. Apetral je tudi na občinstvo, naj bi podpiralo svoje pevske zbor, ki žrtvujejo petju mnogo prostega časa. Podpora naj ne bo samo gmotna v tem, da kupimo vstopnico za koncert, pa se ga ne udeležimo, temveč tudi moralna, za katero nam bodo pevcu prav tako hvaležni. Še posebej je izrekel dr. Švigelj priznanje pevovodji g. Venturiniju, ki s takim uspehom vodi pevski zbor »Save«. Po pozdravnem nagovoru je zbor zapel izvenprogramsko »Zvezdo žarijo«. Sledilo so skladbe: Venturinijeva »Pojdem na prejši«, N. N. »Halo« po Venturinijevi harmonizaciji in Pavčičeva »Lovska«.

Po kratkem odmoru so zapeli nekaj narodnih po harmonizaciji Franca Venturinija in sicer: »Slovenski fantje«, »Barka zaplaval«, »Mornar«, »Srečali smo raka«, »Ladja plava«, »Srečno, srečno, ljubca moja«, »Uspavanka« in »Krasna zemlja, Istro mila«. V lepi ubranosti so se odlikovali prvi pevci. S svojim letošnjim prvim koncertom je pevski zbor »Save« pokazal zelo lep napredek in je nudil občinstvu res prav lep nedeljski užitek.

Hrvatski elitni ples

V vseh prostorih Kazine, kjer je ljubljanska podružnica hrvatskega kulturnega društva »Napredak« priredila svoj elitni hrvatski ples, je bilo ponoči v jutro zelo živahno. Kmalu po napovedani uri so se v glavni plesni dvorani in stranskih prostorih začeli zbirati ljubljanski Hrvati in številni prijatelji. Predsednik g. Harazin, podpredsednik dr. Kallay in številni na ljubljanski univerzi študirajoči hrvatski študenti so goste ob vrodu prijazno sprejemali in jih vodili v dvorano, kjer so bili v obliki podkve razmeščeni udobni fotelji, na katerih so mogli gostje slediti izbranimu sporedu.

Vsi navzoči so pozorno sledili sporedu, ki je bil res na umetniški višini, kakor smo jih malo deležni na podobnih prireditvah.

Imel nekoč Agrippina svoje cesarske vrtove, ohranjen kos prirode, ki so ji vrtnarske roke vsiljevale skozi stoletja spoštljivost pred gospodarji teh dvorov, kakor jo imajo njihovi človeški prebivalci. Vatikanski vrtovi se zde z oken papeških palač nekam prirednejši od versajskih vrto, ki so še ohranili klasični okus »kralja Sonca« V blagem rimskem podnebnju imajo dovolj življenjskih pogojev razprti dežniki pinij in tanke, pobožno v nebo moleče, ciprese, prav kakor druga domača in tuja drevesa, ki so tu vzgojena za noblesno službo in za plemenito naslado beglega gospodarja dvorov. Med njimi šumljajo mnoge fontane in vzbujajo za igro svojih vod vizijo daljnih orientalskih vrto. Nad vsemi dvori je razlit skrivni svet nečesa vzdignega, dejal bi, jutranjega, in strmeče oko se izgublja v prividu duha, ki čuti v bližini groba sv. Petra prvotnost krščanstva, plamen njegove na vzhodu prižgane luči.

ditvah. K polnemu uspehu sporeda so odlično pripomogli vsi sodelujoči in so bili zato od zbranega občinstva tudi prisrčno nagajeni z navdušenim aplavzom, s strani prirediteljev pa z lepimi šopki cvetja. Izmenoma so nastopili članj ljubljanske opere tenorist g. Ante Sladoljev-Jolič z Zajčevim »Virom« in arijo Lenskega iz Čajkovskega opere »Evgenij Onjegin«, operna pevka ga Vera Majdičeva s Hatzejevo »Majko« in arijo iz Parmove opere »Rokovnjači«, kot tretjo pa so nam prireditelji predstavili plesalko go. Mercedes Goritz-Pavelič, ki se je našemu občinstvu prikupila že s prvim izmed treh plesov, s plesom ruske seljanke. Odobravanje je raslo z vsako točko, z dalmatinskim vaškim plesom in končno z valčkom po Straussovih melodijah. Ga. Vera Majdičeva in g. Sladoljev-Jolič sta prispevala še duet Jelene in Juranica iz Zajčeve opere »Zrinjski«. Na klavirju je vse spremljal dirigent g. Žebre.

Po kratkem odmoru sta otvorila ples s polnozeo predsednik podružnice g. Harazin z gospo banico in podpredsednik dr. Kallay z go. Bahovčevno, nato pa se je razvila zelo živahna prosta zabava, v kateri je vladalo veliko navdušenje za ples, čeprav se ne da reči da je na njem prevladovala mladina. Za plesne komade je neumorno skrbel jazz »Odeon« g. Švare. Močnega obiska sta bila deležna tudi z najkusejšimi jedilni založen buffet in ameriški bar v katerem so točili izbrane pijače. Kljub sorazmerno visokim cenam sta bila ta dva posebna prostora neprestano natrpana polna dobre pijače in jedi. Željeznice občinstva, ki ni skoparilo s širokogrudnim odpiranjem denarnic. Tako se morejo prireditelji mimo lepega kulturnega uspeha, ki ga je dosegel pevski in plesni del sporeda, veseliti tudi lepih izku. pičkov, pa bodo mogli z uspehom porabiti čisti dohodek za dobrodelne namene, kakor so se odločili. S svoje strani so tudi prireditelji nagradili svoje goste s tem, da so med lepimi narodnimi nošami in elegantnimi toaletami izbrali tri najlepše in jih kot kraljice nagradili z izbranimi darili, poleg njih pa še okrog sto drugih dam s prav tako lepimi manjšimi darili.

Železnčarji so plesali na Taboru

Številne prireditve to soboto niso okrnile polnega uspeha, ki ga je bil deležen ples železnčarjev »Sloga« na Taboru. Vso noč se je tam prijetno plesalo, tudi dobro jedlo in pilo. Naše vrle železnčarje so med drugimi posetili g. ban, ki je s kraljevskim kolkem otvoril ples, dalje županov zastopnik inž. škof, zasopnik divizionarja podpolkovnik Hrast, za generalno direktorjo in direktorjo državnih železnic pa inž. Finc in inž. Strojčkov. Pestro sliko številnega občinstva so poživljali številni člani občinskega zbora in seveda gostitelji železnčarji v svojih službenih uniformah.

Ves čas so bili na razpolago priznani dobri orkestri železnčarjev in tako so se mogli ob njih nemudnem isranju v vseh Taborovih prostorih neprestano vrteti živahni pari: v glavni dvorani na zvoke glavne železnčarske godbe na pihala, v baru na jazz orkester v gostilni pa na šramel. Povsod se je dalo poslušati, tembolj, ker so dobro založeni buffeti dajali neprestano potrebne dodatke okrepčila. Pa je tako pričakovati, da bodo železnčarji mogli iz združenega čistega izkupička vseh blagajen po polnlačnih stroških za prireditve še kaj prihraniti za dobrodelne namene v korist številnim svojim »nemogličnim« članom in njihovim potomcem.

Četniki so zborovali

Dopoldne je zborovala v svojem tešnem lokalu na Masarykovi cesti četniška organizacija. Polagala je skromne račune, saj je bilo njeno delo v preteklem poslovnem letu neprestano ovirano po težkih razmerah v našem javnem življenju. Prihujbeni predsednik Venč. Znidaršič se je spomnil umrlega člana Petruške, ki so ga malo pred smrtjo izvolili za častnega člana, saj je bil vsem vzor idealizma in nacionalne zavesti. Tajnik Joško Lutman je poročal o delovanju društva, ki je poraslo v preteklem poslovnem letu za 28 novih članov. Kljub obljubam ni bilo članom dovoljeno nositi krojev in razviti lastnega prapora. Osrednje društvo v Beogradu se vse premalo briga za svoje pododbore v dravski banovini in bi bilo nujno potrebno navezati z njim boljše stike.

Blagajnik Albin Ravnihar poroča, da je društvo imelo v preteklem letu dohodkov 1187 din, izdatkov pa 1828. Nadalje poroča, da je neki mecen podaril društvu tiščak, da bo lahko krilo zaostanek za lokal in bo ostalo v blagajni še nekaj denarja. Predsednik nadzornega odbora Rafael Polšak je poročal, da so blagajniške knjige v najlepšem redu. Soglasno je bil iznova izvoljen za predsednika g. Znidaršič, za podpredsednika Franjo Blazaj, za tajnika Albin Ravnihar, za blagajnika pa Rafael Polšak. Predsedniško mesto nadzornega odbora pa je bilo poverjeno Srečku Bekšu.

Predsednik je ponovno poudaril, da je treba končno prebuditi glavni odbor v Beogradu iz dremavice in navezati z njim živahnejše stike.

Nato je prečital vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru in pozdravno brzojavko četniškemu vojvodi Kostu Pečancu. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki jo namerava društvo poslati glavnemu odboru.

Razno
Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danje naslova 5 din, najmanjši smesek 17 din

POT DO SREČE
knjigo in ostale informacije dobite zastojni, ako se obrnete na poznane grafologa Karmaha, Zalec

Prvovrstni trboveljski FMOG
brez prahu, koks, mha drva nudi

BOHORČEVA 5
Tefel 20 59

v Beograd, kot poslednji opomin, da je treba začeti z novim, poživljenim delom, ali pa društvo razpustiti. Na Petruškovi rojstni hiši bodo četniki vzdali spominsko ploščo.

Akademija bežigradske šolske mladine

Vodstvo državne poskuse ljudske šole za Bežigradom je organiziralo od 6. do 12. t. m. »teden rodiljskih večerov«. Vsa večer se je vršilo predavanje o aktualni temi sodobne vzgoje. Vsa predavanja so prav lepo uspela, tako da so vsi predavatelji želi zaslužen priznanje: gg. dr. Jože Logar, Rudolf Kobilica, Miroslav Zor, dr. Lavo Cermelj, Jože Pahor in dr. Vladimir Schmidt Udeležba je bila razmeroma zelo visoka, saj je večer za večerom napopolno lepo opremljeno telodvornico okoli 150 poslušalcev. Proti koncu tedna je udeležba celo nekoliko narasla. Višek pa je seveda dosegla na zaključku tedna, pri današnjem akademiji.

Kljub zgodnji uri, akademija se je namreč pričela že ob dveh popoldne, je bila dvorana nabito polna. Mali reditelji so z

navdušenjem vršili svojo službo, šolarčki in šolarke pa so nestrno čakali na nastop.

Sporod je bil precej pester, saj je obsegal šest kolektivnih nastopov in sedem nastopov posameznikov. Okvir prireditve je tvoril mladinski pevski zbor, ki je pod vodstvom g. Franca Venturinija na začetku in koncu akademije zapel po tri pesmi. Pregljava »Uspavanka« in Adamičeva »Ležaj ninaja« sta bili ljudem najbolj všeč. Četrtri razred (g. Jože Pahor) je pripravil ljubeč prizor o Simonu Gregorčiču, tretji razred (g. Miroslav Zor) pa razgovor po izletu in nekaj akordov telovadnih skupin. Največ navdušenja pa so želi nastopi otroškega vrta (ga Olga Kavčičeva) ki je prispeval skupinski nastop »nageljčki in rožmarin« in dve solotočki. Tudi ostale solotočke (pete, deklamacije, harmonika) so lepo uspeli.

Kljub temu, da je program trajal brez odmora poludruho uro, se občinstvo, zlasti mlademu, ni dalo oditi, želeli so si še nastopov. To je bil najboljši znak, da je akademija uspela.

Z nastopom šolske mladine pod okriljem Podmladka Rdečega križa je tako dobil »teden rodiljskih večerov« lep zaključek. Vodstvo šole zasluži za prvo prireditve vrste priznanje, uspel poskus za zasluži poenemanja s strani drugih šol, zlasti na deželi in v kulturno revnejših krajih.

Vrsta nesreč na Dolenjskem

Pet poškodovancev v novomeški bolnišnici

Novo mesto, 12. februarja. V Šumperku je šel vasovat z domačimi fanti 18 letni Jože Strmec. Fantje so se porazgubili po vasi in so šli »separite« — kakor tu pravijo vasovanju. Ko se je Strmec vrnil domov, je nenadno iz zasede odjeknilo več strel in ena krogla mu je obšla v levi nogi. Ranjenca so pobrali vaščani in ga prenesli na njegov dom. Vaški čevljar Franc Gliha, ki je streljal, je bil ovađen sodišču.

V Sedeči vasi je pripravljval 35-letni posestnik Janez Udovč kamenje za zidanje novega hleva, ki ga je tudi sam razstreljal. Pri poslu pa je bil premalo previden in po ledica je bila, da mu je ena mina predčasno eksplodirala. Vrglo ga je več metrov daleč in je obležal s hudimi poškodbami po vsem telesu. Opečen je bil zlasti po obrazu in po rokah.

Slična nezgoda je doletela 17-letnega kajžarskega sina Jožeta Umbergerja iz Velike

ga Zdola pri Velikem Gabru Umbergerjevi so na domači njivi razstreljevali kamene, da bi pridobili nekoliko več plodne zemlje. Pri razstreljevanju je pa mina predčasno eksplodirala in Jože je bil hudo poškodovan po obrazu.

V vasi Blatniku, je na domačem podstrešju med staro šaro 20-letni posestnikov sin Ivan Brunske našel starinsko pištolo, ki jo je nekaj časa radovedno ogledoval. Fant ni vedel, da je orožje nabito. Nenadno se je samokres sprožil. Razmesarilo mu je levo in se je moral zateči v bolnišnico.

Pri premogokopni družbi v Beli Krajini je služil rudar 24 letni Fr. Švajger iz Velike Lahnje. Ko je bil na delu v rudniku, se je nabralo tam preveč janskega plina in nastala je huda eksplozija, ki je Franceta s tako silo vrgla ob steno da je obležal nezavesten. Tovariši, ki so čuli silni pok, so mu prihiteli na pomoč in ga rešili smrti.

Drzen vlom v Dobrnič pri Trebnjem

Česar tat ni mogel odnesti, je pokvaril

Trebnje, 12. febr.

V noči od petka na soboto je bilo v Dobrnič pri Trebnjem vlomljeno kar na treh krajih. Vsi vlomni so bili izvršeni na izredno drzen način. Po vseh okoliščinah soodej je bil na delu zmikav, ki je od sil zloben. Kajti česar ni mogel odnesti, je pokvaril.

Ko je v soboto zjutraj prišla gostilničarka Minka Blatnikova v svojo gostilno, je takoj opazila, da je bilo ponoči vlomljeno v gostilno. Tat je odnesel gostilničarji hleb kruha in vse gramofonske plošče, ki so bile nalozene na kupu v kotu poleg gramofona. Njeni sestri je odnesel par skoraj novih čevljev. Ker ni mogel do denarja, je mimogrede porabil s točilne mize še steklenico žnjanja, da bi se okrepčal za nadaljnje drzno delo, ki ga je še čakalo.

Ni se še razburjenje poleglo, ko je množica radovednežev zvedela, da je bilo v isti noči vlomljeno še na dveh krajih in sicer v dobrniški mlekarški zadrugi in pri

krojaškem mojstru Ludviku Slaku. Vlomilec je s ponarejenimi ključji odprl prostore, kjer je nastanjen Zadruga mlekarstva. Ko je ob 7 uri zjutraj vstopil v mlekarstvo, je našel mojstra Tomažič Antona, ki je v prvem trenutku niti opazil, da je bilo ponoči vlomljeno kajti vlomilec je po opravljenem delu vrata mlekarne za seboj spet zaklenil. V mlekarji je ukradel prazno vrečo še prej pa je iz nje stresel oblanice za pult na tla. Hleb kruha in gramofonske plošče, ki jih je bil že prej ukradel v gostilni Minke Blatnikove, pa je vrgel v kotel, ki je bil poln mleka. Drzni zmikav očito ni bil lačen. Ko je namreč zagledal v kotu mlekarne nahrbtnik, poln sira, je sir stresel po tleh za pultom, prazni nahrbtnik pa je vzel s seboj.

Oba vlomna sta bila, kakor je sicer to čudno slišati samo priprava za tretji vlom, ki je bil izvršen v isti noči pri krojaškem mojstru Ludviku Slaku. Omenjeni mojster ima svoje stanovanje v hiši, ki je nasproti delavnice. Prostor za delavnico

Danes ob 16., 19. in 21. uri
PREMIERA velikega filma **Ljudje brez vesti**
Po romanu »Das Haus in Nebel«, od Kuberja Glasmona. V gl. vl.: Rochelle Hudson, Edward Norris in Cesar Romero.

NAGRADNA KRIŽANKA

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. pokrajina v Afriki; 10. tekač za najdaljše proge; 11. moško ime; 12. mlada domača žival; 13. abesinski dostojanstvenik; 15. nič več lačen; 16. okrajšava za evropsko državo; 17. število; 18. zaimek; 19. zamašek; 21. gib vode; 22. mesto v severni Italiji na nekdanjem Tirolskem; 23. star pozdrav; 24. zaimek; 25. časovno razdobje; 26. žensko ime; 29. egiptski bog; 31. žensko ime; 32. prslav; 34. napori; 35. zračni pritisk.

Navpično: 1. prebivalec ene izmed celin; 2. malenkost; 3. star bog; 4. reka na Poljskem; 5. okrajšava za evropsko državo; 6. nemška »knežda za stisko; 7. špansko žensko ime; 8. oseba iz Zupančičeve »Veronike Deseniške; 9. vseljeni plin; 14. hodi rad po gnojšču (tudi star slovenski skladatelj); 20. turški naslov; 21. spada v past; 27. predlog; 28. zločinec; 29. zemljepisni izraz; 30. površinska meta; 32. zaimek; 33. pouk.

Nagrado v znesku 100 din

je zreb naklonil Marjanu Tratarju, šolskemu upravitelju v Borovcu pri Kočevski Reki, nadaljnje tri nagrade v knjigah iz »Jutrove« zbirke pa prejmejo: Gojka Bradat (naslov?), Vid Punčuh, delavec pri J. Hribar na Jesenicah, Kralja Petra cesta, in Vladimir Krajšič, dijak, Loke 368, Trbovlje.

Rešitve je treba poslati do petka in sicer po navadni dopisnici, tako da križanko izrežete iz lista, jo pravilno izpolnite in izrežete nalepite na zadnjo stran dopisnice. Reševalci v Ljubljani, Mariboru in C. ju, lahko izrežete iz lista z izpolnjeno križanko nalepijo tudi na

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10								
11					12			
13				14		15		
16			17				18	
19	20							
21						23		
24						25		
			26	27		28		
29	30	31					32	33
34						35		

ima v najemu v hiši, v kateri pa razen starega in naglušnega gospodarja ni nihče prenočeval, tako da je bil vlomilec pri svojem delu nemoten. Ludvik Slak je bolehen in le s težavo dela. Ker pa je na glaslu kot dober krojač, je imel zmerom polno dela za razne konfekcije. Seveda je imel zaradi velikih naročil vedno tudi dosti blaga v svoji delavnici.

Vreča in nahrbtnik, ki ju je vlomilec odnesel iz Zadruga mlekarne, pa sta mu dobro služila, saj je oba nabasal z raznim manufakturnim blagom iz delavnice mojstra Slaka, ki trpi okrog 4000 dinarjev škoda za ukradeno blago. Verjetno je, da bo tat hotel z manufakturnim blagom kjer koli priti do denarja, ko ga že v mlekarji in gostilni ni dobil, zato svarimo pred nakupom okoliške ljudi, da ne bodo imeli nepotrebnih sitosti. Orožniki iz Dobrniča vrše preiskavo.

Mariborska kronika

Maribor, 12. februarja. Krasna, prava pomladanska nedelja. Maribor je bil ves zunaj, da uživa lepoto nedelje. Vneti dilcarji pa so izkoristili večerajši in današnji dan za skupni izlet na Pohorje, kjer je bil tradicionalni Orozov smuk od Mariborske koče pa do Vuzenice. Maribor je bil smoti in danes v višku letošnje društvene in družabne sezone.

Jadranska noč

je privabila množico nacionalnih Mariborčanov v dvorane Sokolskega doma. Velika dvorana je bila vsa v zelenju in svezem okrasju. Nad odrom je visela slika Nj. Vel. kralja Petra II., pod čigar pokroviteljstvom se je vršila ta tradicionalna plesna in družabna prireditve mestnega odbora Jadranske straže v Mariboru. Velika dvorana je bila vsa v zastavicah. Plesni večer je bil v znamenju številnih narodnih noč z vseh področij naše domovine. Izredno slikovita in ubrana je bila tradicionalna revija narodnih noč. Veliko zanimanje občinstva je zbudilo nagradno tekmovalanje najlepših noč. Veselo rajanje je trajalo do ranih ur ob vnetem sodelovanju vojaške godbe pod vodstvom kapelnika Jiranke. Krasno uspelo prireditve naše agilne JS v Mariboru so počastili tudi mariborski odličniki, med drugimi mestni župan dr. Juvan, poveljnik mariborske vojnega okrožja polkovnik Radovanovič, poveljnik 32. topniškega polka polkovnik Kiler, središčni načelnik za Maribor desni breg Eiletz, predsednik Tujskoprometne zveze in SPD inž. Šlajmer, mestni garnizonar podpolkovnik Masič, poveljnik tukajšnje šole za rezervne častnike podpolkovnik Gasčič, mest na svetnik B. Pogačnik in J. Loos. Jadranska noč predstavlja nedvomno višek letošnje družabne elinosti Maribora.

Veselje v priški republiki

V nabito polni dvorani Narodnega doma je bilo smoti znamenito »priško gostivanje«, ki je privabila množico v Mariboru in okolici bivačih Priekov. Večer je potekel v znamenju znane priške vedrosti, šegavosti in priških zabavnih poevkov. Seveda niso manjkale popularne priške gibanje, pa tudi za izborni kapljico je pokazala naša mariborska priška republika mnogo zanimanja. Sijajno organizirani priški večer daje najlepše sprizčevalo vnetim in agilnim organizatorjem, ki so poskrbeli, da se je naša priška republika ob pestrem in veselim sporedu do dobra nasmejala in pozabavala.

Naše gledališče

D R A M A

Ponedeljek, 13.: Hlapci. Red A.

Torek, 14.: Zaprt.

Novo sijajno veselolgo dobimo v repertoar naše drame s premiero »Potovanje v Benetke«. Prva vprizoritev bo v sredo za premierski abonma.

O P E R A

Ponedeljek, 13.: Zaprt.

Torek, 14.: Lohengrin. Red B.

Pogreb pokojnega Aleksandra Suobode, sreskega tajnika v pokoju, bo danes, dne 13. februarja ob 15. v Ptuj.

Objave

Nov grob. Na kliniki v Zagrebu je umrl večeraj dopoldne g. inž. Vladimir Vrtel, višji katastrski inšpektor, ki je zadnje mesece služboval v Banjaluki kot šef odeljena finančne direktije, prej pa vrsto let v Ljubljani in Mariboru. Bil je kot češki rojak zgleden narodnjak. Služboval je nad 30 let v Sloveniji, kjer si je pridobil mnogo prijateljev. Pokojnik bo prepeljan v Ljubljano, pogreb bo v torek, uro pogreba objavimo jutri. Pokojnemu blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Svengali pride v Ljubljano. Naš znameniti telepat, grafolog in mojster okultnih ved pride po daljšem odmoru v Ljubljano ter priredi v prostorih kina Uniona dne 16 in 17. t. m. dva eksperimentalna večera s svojim najnovejšim sporedom. Svengali je danes na višku svoje slave, kar bodo dokazale vse točke njegovega izbrnega, zanimivega in obsejnega sporeda. Celo na področju fakirstva ima pomembne uspehe, kar bodo pokazali njegovi poizkusi z medijem Mme Ellis. Cena vstopnic, ki se bodo dobile v predprodaji pri blagajni kina Uniona že od danes dalje, so od 6 do 20 din. Začetek sporeda odnosno predstav bo vsakokrat ob 21. uri.

Tvrda Zeiss [Kon A. G. Dresden, bo priredila od 14. do 16. t. m. ob 20. uri v lokalni Udruženja inženjerjev in arhitektov v II. nadstr nad kavarno »Zvezda« na Kongresnem trgu predavanje o fotografiji v znanosti in tehniki, združeno z razstavo fotoaparátov in pribora ter novih naprav za znanstveno fotografiranje s Contax aparati. V torek 14. t. m. so vjud. no vabljene vsi gg. doktorji, živnozdravniki, zobozdravniki in zobotehnik, a v sredo 15. t. m. bo predavanje posebej za gg. prof. univerze, botanike, zoologe, inženjerje, arhitekte in profesorje srednjih šol. V četrtek bo predavanje za ostalo občinstvo in amaterje, ki se za to zanimajo. Vstop vsakomur prost.

Šun, prala Romalen...

Cigani v veselju in borbi za prosveto

Ko iz raznih krajev prihajajo poročila, da se vaščani na vse kripke branijo, sprejeti v svojo sredo ciganske družine, ki tabojuje v okolišju, se iz pokrajini, kjer so cigani že od nekdaj naseljeni, širijo spet vesti o lepem, kulturnem prizadevanju tega nomadskega ljudstva in o njegovih pridivah, ki so večkrat prava atrakcija za prebivalstvo.

Ciganski klub v Beogradu

Ciganski primas

V dnevih pravoslavnega božiča so cigani beograjske periferije ustanovili svoj klub. »Ciganski klub v Beogradu«. Ustanovitelji pa bi lahko temu naslovu dodali še več lepših imen, ker je klub takoj po svoji ustanovitvi odprl tudi tečaj za pouk nepismenih članov. Po 10 dneh se je izkazalo, da so ta tečaj s polnim uspehom dovršile vse žene odborov kluba. Pisati in čitati se je najprej naučila žena blaginjaka, in ko so ji voditelji tečaja izdali izpričevalo, je žurno, sicer precej neokretno, napisala pisma vsem svojim sorodnikom v Rumuniji in Vojvodini. Predsednik kluba pa je intelektualac, slušatelj juridike fakultete beograjskega vseučilišča, in ker je njegova žena pismena, je v znanosti velike vneze za izobrazbo vseh članov Ciganskega kluba slovesno zatrdil, da bo do takrat, ko bodo postale vse žene ciganskih klubskih odborov in članov pismene, njegova življenjska družica položila gimnazijsko maturo in se bo tudi vpisala na univerzo.

V soboto 4. t. m. se je klub predstavil javnosti s simfoničnim koncertom v neki stari kavarni. Izvajali so domače in tuje glasbene umetnine najboljši ciganski glasbeniki in dirigenti. Koncert je v polni meri uspel, čeprav ni bilo druge reklame kakor povabila, ki so jih lastnoročno napisali odborniki Ciganskega kluba.

Bal kumanovskih ciganov

V Južni Srbiji imajo cigani pravoslavne vere, njim pa se solidarno pridružujejo tudi rojaki drugih ver in brez vere, dan sv. Vasilija za svoj praznik. Na ta dan so pragi vseh ciganskih domačij okrvavljeni, ker vsaka ciganska družina zakolje za proslavo najmanj po tri gosi. Cigane pa diči tudi lepa vzajemnost, ki ne dopusti, da bi kaka, še tako siromašna družina ostala brez slav-

Ciganka z otrokom iz Štipa

nostne pečenke. Ravnim rojakom kupijo gos ali pitano kuro premožnejši sosede in jo pošljejo na dom, ne da bi povedali svoje ime.

Tako je ciganska mahala Kumanova praznovala svojega patrona Vasilija srečno in zadovoljno, in čeprav je bil dan hude zime, so bili vsi srečni in razigrani, kakor je sploh v značaju in bistvu Faraonovih potomcev. Hudovali so se po mestu gospodinje, ker ni bilo ciganskih mlekaric in peric, in ker so tudi cigani, ki pometajo ulice, ta dan stavkali. Ves ciganski žvelj Kumanova in širše okolice je bil zbran, da proslavi praznik svojega patrona v razkošni radosti. Povsod je orila pravoslavna ciganska himna:

Vasilica vas,
dema mange grast,
dum v lule duani,
trin guske kurbani — — —

Prevedeno se glasi to takole: Vasilije sveti, podari mi konja, ali pa vsaj tobaka za dve pipi in tri goske za praznik.

To himno so prepevali cigani vsega kumanovskega okolja, in če je srečala gospo-

dinja kakega svojega starega ciganskega uslužbenca in ga hotela karati zaradi tega, ker ni prišel, kakor že mesece in mesece, točno na delo, je vsa očitanja in karanja zavrnili s pesmijo:

Vasilica vas...

Razočarane gospodinje pa so kmalu dobile povabilo, s katerim so jih ciganski pometaji, nosilci mleka, sira in vsi drugi neizogibni tvorci mešanskega udobja presenčili z napovedjo svojega elitnega bala. In res! Cigani so priredili bal, ki je bil v vseh oziirih vreden naslova elite. Iz predvidnosti so prireditelji objavili razglas naslednjega besedila: Šun, prava Romalen, ma te čerem but belzerem. — Avate, znavljen, baro, gaco ni ameri zabava. — Ma če čete Romani buti sar se — čere ter šaljaj. (Poslušajte, bratje cigani, nikar ne delajte nerodnosti pri naši zabavi, katero bodo obiskali tudi odlični gospodje, nikar se ne obnašajte tako kakor doma, sramota je.)

In res so se udeleženci elitnega plesa tudi po sodbi meščanov obnašali brez graje. Ples je bil napovedan za 8. uro zvečer, cigani pa so s svojimi družinami zasedli dvorano že ob 6. Nastopali so res najboljši glasbeniki ciganskih družin iz mesta in okolice in pred svojimi nastopi so vse prepilre končali tako, da jih ni bilo slišati v dvorani. Vstopnina ciganskega elitnega plesa je znašala samo 1 din in prireditelji so pripravili pri vstopu v dvorano skrinjico z ozko špranjo, skozi katero se je spuščala vstopnina. Cigani so sami vodili kontrolo pri vplačevanju in so strogo pazili, da jim ne pade v skrinjico namesto dinarja kak kovancec za 25 par.

Cigani na svoj praznik

Fant, ki je dal 45krat svojo kri

Ljubljana, 12. februarja
V težki borbi za obstanek, kakršno so nam prinesla leta gospodarske krize, so se — z večjim ali manjšim uspehom — skušali uveljaviti številni novi poklici. Eden izmed njih, ki zasluži največ spoštovanja, čeprav mu ljudje še ne vedo cene in hvale, je pač poklic krvodajalca.

Iz množice tistih, ki so se v tiskih lotili tega najplemenitejšega poslanstva — kdo izmed vas, ki to berete, bi bil, če bi ga sosed ali celo neznan človek od kdo ve kod zaprosil za nekaj kapelj krvi, pač pripravljen, da mu ustreže — je tudi 29-letni Lojze Ogorevc, brezposelni delavec z Bleiweisove ceste 42, ki ima kljub mladim letom že nič manj ko 45 transfuzij za seboj. Ko je leta 1935, slekel vojaško suknjo, je ostal na široki cesti brezposelnosti. Po nekaj mesecih tavanja v brezdelju je potkal na vratih ljubljanske splošne bolnice, kjer je čul, da potrebujejo dajalcev krvi. Dolgo je okleval, zakaj kri je pač življenje človeku. Sila ga je privedla do tega, da je vstopil in se ponudil. Ko so ga zdravniki temeljito preiskali, so ga uvrstili v skupino krvodajalcev.

Ze takoj naslednji dan je nastopil svoj posel. Bilo je v juliju 1936, ko je prvičkrat dal transfuzijo neki gospe z Gorenjske. Po tistem je mesec za mesecem, leto za letom tekla njegova kri. Če računamo povprečno po 500 g za transfuzijo, tedaj je Ogorevc v poltretjem letu dal iz sebe 22 in pol litra te najdragocenejše tekočine sveta. A če smo rekli najdragocenejšo, nismo hoteli reči, da je kri krvodajalcev tudi plačana po svoji vrednosti: nagrada za vsako transfuzijo znaša samo 200 do 250 din. Če računamo, da so krvodajalci sami brezposelni ljudje, ki nikoli niso deležni dobre,

Ciganska cerkev

Kar širši javnosti ni znano, je tudi to, da imajo cigani svojo cerkev, v kateri se služi pravoslavno bogoslužje v ciganskem jeziku. Ta cerkev je v vasi Privlaci v Sremsu in njen ustanovitelj je cigan Cedo Nikolić, ki je bil nekdaj znamenit godbenik in si je s svojim zaslužkom kot primas zgradil več hiš v vasi in okolici. Gazda Cedo je bil v nasprotju z mnogimi svojimi rojaki vnet vernik pravoslavne cerkve in že pred svetovno vojno je hotel v svoji vasi Privlaci zgraditi cerkev. Ko pa je pri avstrijskih oblastnikih prošil za gradbeno dovoljenje, so ga ti grdo nahrulili, češ, ti ciganski capin boš zdaj s svojo cerkvijo tudi med cigani širil veseljsko propagando. Moža so, čeprav je bil že v letih, poslali na fronto, a ko se je fronte srečno rešil, je gradbo pravoslavne cerkve v svoji vasi nadaljeval brez dovoljenja oblastev ter jo dovršil v prvem letu osvobodjenja.

Za svojo cerkev je storil še več: poiskal je jezikoslovca, ki je celo besedilo bogoslužja prevedel na ciganski jezik. Prevod je poslal v odobritev in potrdilo patrijaršiji pravoslavne cerkve, rešitve pa ni dočkal, ker je umel pred nekaj leti. Po njegovi smrti je bila prevedba staroslovenskega bogoslužja v ciganski jezik odobrena in zdaj ima cerkev v Privlaci, ustanova Čire Nikolića, pravico in dovoljenje, da lahko prireja vse obrede v ciganskem jeziku. Ko so cigani Srema in Vojvodine izvedeli za to odločitev, so prihajali v množicah v svojo cerkev, in zdaj, ko bo imela cerkev obletnico svoje otvoritve in svojo krstno slavo, bodo njen, v ciganskem jeziku izvršeni obred, posneli za zvočni film. tg.

Hripa je prišla na obisk

»Skrbi za svoje zdravje, brez njega ne moreš biti dober!« je zapisal Schiller. Lepo, toda kako naj skrbiš zanj, če te, recimo, zavrta napade hripa. Letošnjo zimo smo večkrat čitali ali čuli: tam in tam terja hripa žrtve, ali ta in ta znanec je legel. Ob prehodu iz zime v pomlad je nevarnost obolenja še prav posebna. Pri tem pa še vedno ne vemo, kaj je prav za prav hripa, ki v določenih časovnih presledkih potuje skozi dežele, mesta in vasi. Tudi znanstvena pravda o pravem povzročevalcu te bolezni še ni končno rešena.

Znani bakteriolog Pfeiffer meni, da je povzročevalec hripe po njem imenovani bacil, netilec influence. Drugi znanstveniki pa sodijo, da pri hripu ne gre za bakterije, temveč za tako imenovani »nevidni virus«, za strupeno snov, ki se prenaša od človeka na človeka s kapljicami pri dihanju in kašljanju. Vsekakor čisto najdemo v izločkih za hripo obolenih Pfeifferjev bacil, vendar spor še ni dokončno rešen.

Takisto se križajo mnenja vremenoslovcev. Tudi ti se zelo zanimajo za bolezen, ki po cele mesece ograža ljudsko zdravje. Gotovo je možno, da je hripa zelo odvisna od vremenskih motenj. Splošno pravilo zdravniki nenadnemu vdoru mraza, združenega z meglo in vlago: vreme influence. Na vsak način pa je brzina, s katero se prenaša hripa iz dežele v deželo, porasla v enaki meri, s kakršno je porasla brzina prometnih sredstev. Pneumonija, ki ima za posledico pljučnico, je najbolj nevarna.

Zadnja leta k sreči ni bilo posebno hudih obolenj, ki bi se končala s smrtjo. Strahoten pa je bil pričetek tik ob koncu svetovne vojne, ko je k nam vdrla skrivnostna neznanka »španska«, ponekod imenovana pljučna kuga. V Španiji je najprej napadla množice. V Srednji Evropi je nekatera leta po vojni zlasti uničevala mlade ženske v starosti med 18. in 30. letom in smrtna žetev je bila zelo številna. 1928 do 1930 se je epidemija spet hudo razpasla. Prečudno pa je, da se je hripa skoraj sleherno leto pojavila v nekoliko drugačni obliki in da vedno prinaša izpremenjene spremene pojave. Zdravniki razlikujejo naslednja obolenja: že omenjeno pneumonijo, kataralčno hripa, ob kateri zlasti trpijo dihalni organi, želodčno in črevesno hripa, hripa v glavi in pa revmatično obliko, ki napade ude, mišice in sklepe. Poznamo naposled še abortivno hripa, ki zaneti le neznatno vročino, toda zelo utruja človeka, povzroča bolečine v sklepih in napravlja človeka močno potrpežljivega.

Za obrambo zoper hripa priporočajo kinin, zlasti tam, kjer je treba veliko množico ohraniti zdrav, na primer v vojski.

Najboljše varstveno sredstvo za splošnost je poleg zdravega telesa in prirodnega načina življenja odlična vzgoja ljudi k higieni. Zlastno je, da moramo venomer na to opozarjati. Toda ljudje pač še vedno ne čutijo zadosti odgovornosti ne nasproti sebi, še manj nasproti sočloveku. Je že res, da se marsikaj koristnega ukrene za ljudsko zdravje, toda — zakaj na primer še nismo tako daleč, da bi smatrali kašljanje ali kihanje v obraz za telesno poškodbo. Če že kar nočemo govoriti o tem, da se naš narod še vedno ne zna pravilno odkaljevati in usekovati! V dobi, ko razsaja hripa, vas lahko takšna brezobzirnost napravi za cele tedne brezposelnega, povzroča vam veliko izgubo moči in denarja, in ko zbolite vi, je ogrožena tudi vaša družina. Samo z vzgojo k pameti in razumnosti je torej mogoče obvladati množestveno okuženje. Naj se pripomni, da mora pri kihanju in kašljanju herbet roke — ne dlan — ščititi nos in usta, kajti dlan laže oddaja okuženje dalje.

Bolezen sama se javlja z mrzlico, utrujenostjo, z bolečinami v križu in udih, s kašljem v grlu in sapniku, temperatura narasča. Kaj je treba takoj ukreniti? Brž v posteljo k počitku, poklicati je treba zdravnika, prav nobenega napora ne sme biti v dnevih bolezni. Kdor zavlačuje, si lahko nakopije nevarne komplikacije: pljučnico, črevesni katar, vnetje možganske mreže, redkeje pa se bolezen konča s smrtjo. Treba je torej mnogo previdnosti, saj lahko samo takojšnji ukrepi zmanjšajo nevarnost nevarne posledice. Priporočljivo je, da v času bolezni zmanjšate ali popolnoma izključite mesno hrano. Najhitreje razkužijo telo: surovo sadje, solata, sočivje in sadni sokovi.

Četudi letos ni bilo preveč hudih obolenj, je vendar pokazala hripa svojevrstno nagajivost: dopustila je namreč le počasno okrevanje. V splošnem je bilo mogoče v preteklih mesecih pogosto ugotoviti počasno bolehanje s stalno utrujenostjo, nevoljo do dela z živčno razdraženostjo in duševno pretlostjo. Še eno svarilo naj dodamo: vročina izgine navadno mnogo hitreje kakor bolezen sama, zato nikar ni priporočljivo prezgodaj vstati. Če vas bolezen vrže nazaj v posteljo, lahko sledijo hudi zapletki. Ko pa prestanete bolezen, ste precej zavarovani, kajti ponovni napadi minejo mileje. Zdravniki sodijo, da je mladina zato tako podvržena hripu, ker mladostno telo še ni dovolj odporno, saj še ni nabralo zadosti potrebnih, bolezen omiljujočih snovi. Velike epidemije hripe se namreč javljajo v vsej svoji moči povprečno vsako desetletje enkrat.

rišču, so se izkazale za neresnične. Demantirala jih je mačka sama, ko je prilezla na dan cela in zdrava.

Volja in alkohol

Tone: To bi rad vedel, ali alkohol res voljo oslabi?

Jaka: Larifari! Bolj ko ga žehtam, bolj sem odločen, da ga nikoli ne pustim.

NOTRANJI GLAS

Žena: Ti govoriš, kar hočeš! Meni pravi notranji glas...

Mož: Jezus, zdaj ima pa še notranji glas.

BRIDKA ZMOTA

Kratkovidna dama (na razstavi slik): »Ta slika je najbrže tudi eden izmed ostudnih nestvorov, kakršne ustvarja moderno slikarstvo?«

Spremljevalec: »Ne milostiva, to je zrcalo.«

Požar sredi Logatca

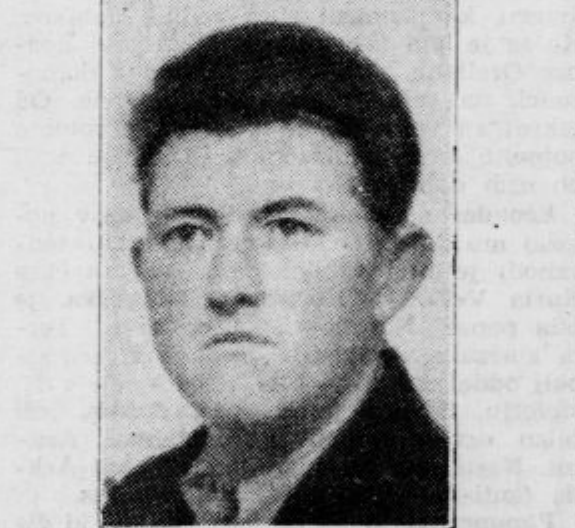
Požarne nesreče so v logaškem okolišju zelo redke in imajo naši gasilci prav malo dela. V sredo ob pol 10. pa se je prav sredi Gorenjega Logatca nenadoma dvignil stebel dima in takoj nato še plamen. Gorela je hišica na Windschgrätzovem posestvu prav tik samega gradu, ki je že dalj časa napol zapuščen in že dolgo let ne služi pravemu namenu. V omenjeni hišici je nastanjen lovski čuvaj Ebergard Vovk s svojo družino; mož je bil za časa nesreče na lovu v okoliškem gozdu.

Ogenj je najprej opazila gospodinja sama, ki je slučajno šla po opravkih na dvorišče, nato pa tudi ljudje z glavne ceste, ki se vije tik ob hiši. Ogenj se je naglo širil, saj je gorelo ostrežje in seno. Gasit so prihiteli sosede in kmalu nato tudi domači gasilci. Posrečilo se jim je omejiti ogenj, kar pa je bilo nekoliko otežkočeno, ker so na podstrešju pokale neke stare patrone. Medtem so ljudje iznosili iz hiše glavne predmete in vse, kar je imelo kaj vrednosti, predvsem seveda vrečico smodnika in kapsije ter ostale lovske potrebščine.

Popolnoma je zgorelo ostrežje, vse, kar je bilo na njem, posebno mnogo kozarcev, ker je imel gospodar prej gostilno, in vsa zaloga sena. Pa tudi zidovje je močno poškodovano, tako, da gospodar menda hiše ne bo pozidal.

Lovskemu čuvaju g. Vovku so med potoma domov ljudje pravili, da je gorelo v Gornjem Logatcu, nemalo pa je bil presečen, ko je zvedel, da je gorela hiša, v kateri prav on stanuje. Družina se je zatekla k sosedom. Škoda je menda krita z zavarovalnico.

Vzrok požara še ni točno dognan, kaže pa, da ga je zanetila iskra iz dimnika. Govorice, ki so se bile razširile, da je požar povzročila domača mačka, kateri da se je bila vnela dlaka med gretjem ob ognju in da so jo našli sežgano na pogo-

nekomu s srčno krvjo rešil življenje, pozabljen in zapuščen. In vendar se je Lojzetu zgodilo tako: brez dela, brez sredstev, izčrpan in sam. Ko pišemo o njem, na tihem upamo, da se bo kakšna plemenita duša spomnila nanj, ki je, še tako mlad, 45-krat za bližnjega kri prelil.

Študentovska

Visokošolec: Slišite, gospa, jaz sem vam vendar rekel, da me zbudite ob poldnevih — zakaj pa niste storili tega?

Gospodinja: Saj vas do poldnevih še ni bilo doma.

Danes še stražiški sitarji — in nikoli več! Propad domače obrti, ki je nekoč zalagala Afriko in Urugvaj

Ljubljana, februarja
Prijazne lesene hišice Stražišča bodo kmalu izginile. Nove, moderne vile vstajajo iz ruševin. Stara vas in stari ljudje počasi odhajajo, z njimi pa odhaja tudi stoletja stara obrt stražiških sitarjev.

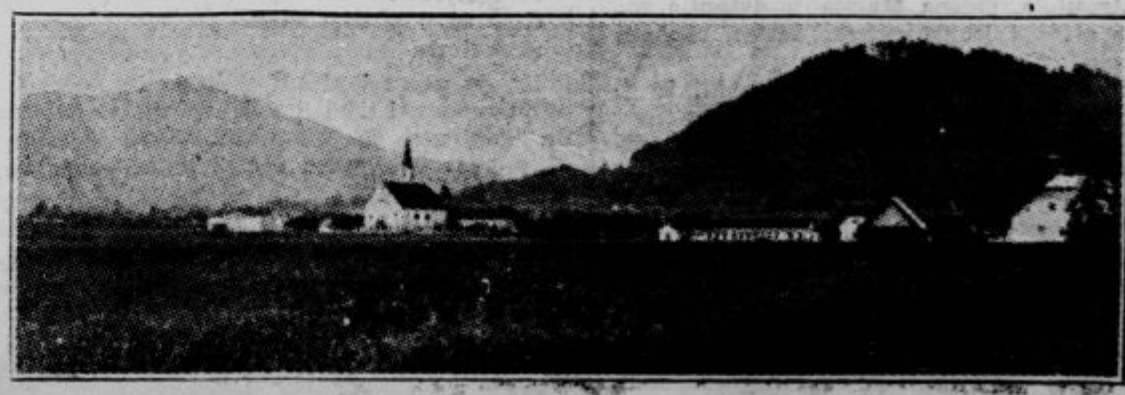
Od brižinskih škofov

Stoletja in stoletja so brneli po nizkih lesenih izbah Stražišča primitivni stroji, ki so jih očetje in dedje zapuščali svojim potomcem kot najdragocenejšo dediščino. Vsaka hiša je imela po štiri do pet stavek, na katerih so izdelovali sita. Petletni otroci so že znali »navlačevati« in so postali pridobitni člani družin. Sitarstvo je bilo po večini delo otrok in starcev. Otroci so sedeli pred »kozličke« in navlačevali žimo. Z drobnimi prsti so to delo veliko lažje opravljali kakor starejši. Toda potekla so leta in leta, preden so postali njihovi prsti podobni izredno občutljivemu orodju. Stari očetje pa so sedeli v stvah in pletli, in ko so otroci postali stari obrtniki, polsele oči, na njihovih mestih pred »kozličke« pa so sedeli njihovi vnuki in »navlačevalci«. Tako je šla obrt iz roda v rod.

Po vsej verjetnosti so prinesli sitarstvo na slovensko brižinski škofje. Ti so pripeljali s sabo nemške mojstre in jih naselili okoli Kranja. Med sitarji so še danes najbolj znana pristna nemška imena: Volgemut, siler, Hafner, Bajžlj, Sifrer in dr.

Dolga stoletja so vaščani izdelovali sita, ki so jih odkupovale zasebne firme in pobirale velik del dobička. Šele 1907 so na pobudo dr. Kreka sitarji ustanovili svojo zadrugo, ki je že prvega leta štela 112 članov in je imela 163 tisoč kron prometa. V naslednjih letih je število članov se naraslo in promet se je silno povečal. Tako je znašal 1918 6 milijonov dinarjev, 1924 pa celih 20 milijonov dinarjev. To je bilo zadnje dobro leto sitarjev. Ko je nastopila težka gospodarska kriza, je dobilo sitarstvo poslednji hud udarec, od katerega si najbrže nikoli več ne bo opomoglo.

Tako je znašal 1937 promet le še 6 milijonov dinarjev, lani pa okoli 3.300.000. Članov je zadruga lani štela 80, dela pa jih samo še 10 do 15, dočim je 1924 delalo

še preko 100 družin ali okoli 300 družinskih članov.

Za procvitom propad

Prodajala so se po vsej Evropi, lep sloves pa so si pridobila tudi v Afriki. Pred vojno je bil glavni trg Madžarska in Bolgarija, kjer je bilo polno ročnih mlinov, za katere so potrebovali sita. Zelo veliko jih je šlo v Italijo, Nemčijo, Francijo, na Nizozemsko, Dansko, v Grčijo, Turčijo in Rumunijo. Romala so tja doli do Urugvaja, v Alžir in Tunis. Od vseh teh trgov so danes ostali le še Francija s kolonijami, deloma Danska in domači trg, ki pa nikoli ni bog ve kaj potroboval, tako da je bilo razmerje med domačim in tujimi trgi 10 : 90. V Nemčijo danes sploh ne gredo, ker je prevelika razlika med nemško marko in našim dinarjem. V veliki meri pa onemogoča naš izvoz v Nemčijo konkurenca Poljske.

Propad ročnih mlinov na Madžarskem in v Bolgariji, izdelovanje kovinastih sit

in poljska konkurenca so glavni vzroki nazadovanja našega sitarstva. Najboljšo zimo imajo Rusi. Poljaki so izredno poceni kupovali rusko žimo in tako s svojimi siti kmalu preplavili vse trge. Mi smo prej dobivali žimo od dunajskih židov, zdaj pa jo moramo dobavljati, kakor pač mremo in mremo. Doma je nimamo, ker vso našo žimo poberejo krtačarji. Ameriška mora skozi pet prekupevalcev, preden pride do nas, in to jo seveda primerno podraži, zato so naša sita dražja in jih povsod izpodrivajo poljska. Prodajo na Poljskem imajo v rokah židje in jih v jakim času podpira tudi država, ki jim daje po 40% izvozne premije. S propadom sitarstva je bilo veliko število naših ljudi močno prizadetih. Nekateri so sicer dobili dela v tovarnah, velik del pa jih je ostalo rez zaslužka.

pri sitarju na obisku

Na poti od navadnega konjskega repa do pisane sita je potrebna dolga in komplicirana priprava. Delo je nezdavno, prah počasi razjeda pljuča delavcev, žimo je treba najprej sortirati po dolgoti, potem jo na Savi izpirajo. Oprano in posušeno močijo v petroleju, da postane voljna. Zdaj jo »mikajo«, to se pravi, češajo in uravnava. Tako uravnava jo dobio v roke »ravnalke«, ki jo urejajo v posamezne zvitke. Balo žimo še prej pobarvajo. Zvitke dobijo delavci na dom in zdaj šele se začne izdelava sita. Pri izdelavi morata biti zaposlena po dva človeka, ženska ali otrok, navadno »navlačevanje«, mož ali ded pa dela v stvah.

Majhna lesena izba z gostimi okni — znak, da so bile nekdo v hiši tri, štiri sta-

Javna tribuna

Ljubljanska opereta

Gospod urednik!
Prosimo nekoliko prostora v Vaši rubriki — gledališče je namreč tudi javna tribuna. Dances bi rad iz Vaše tribune povedal nekaj besed o naši opereti, ki kričeče zrcali naše gledališke razmere, obenem pa v jarki luči prikazuje sposobnost njenega vodstva.

Prva leta po vojni je bila opereta redek, le priložnostni gost v ljubljanskem gledališču. Razbohotila se je potem, ko je sedanjí ravnatelj opere in operete g. Mirko Polič zamenjal prejšnjega ravnatelja g. Friderika Rukavina in pripeljal s seboj operetno divo go. Štefanijo Poličovo. Gledališki financam »potrebno in koristno« je uspelo bujno kakor ljubljana v pšeninem polju. Toda na tem svetu zob časa vse obrabi in razje. Zakaj bi grlo in neglasilke ostale večne? Tudi večno iste kretnje, geste in razni »izrazni« rekviziti se obrabijo, občinstvo pa se jih naveliča in do eitega preobče, če so samo priložni in neiskreni. Leta tečejo in z njimi uteče posebno ženskim čarom marsikaj.

Zadnje čase je operetno vodstvo z napotom vseh energij krčevito iskalo pomoči potapljalčji se barki, toda brez uspeha, ker so bili naporí usmerjeni v napačno stran. Košatiti se je pričela banalnost, ta najpompnejši črv umetnosti. Diletantizem je bujno uspeval: igrali so neigralki, peli nepevci, režirali nerežiserji — zlobni jeziki bi rekli, zato, da bi razlika med nastopajočimi ne bila prevelika. Tri ali štiri resnično dobre in sposobne operetne moči, ki jih premore ljubljansko gledališče, ne morejo ustvarjati čudežev, če manjka dobra in občinstvu simpatična diva, mnogokrat centralna postava vse operete. »Potrebno in koristno« zlo je ostalo samo še zlo, kajti občinstvo ni polno več blaginje, obisk se je skril v primeri s prejšnjim.

O premieri »Frasquite« je »Jutro« oporni kritik osporaval eksistenčno upravičenost operete, ki ne more zbrati dovolj zanimanja pri obiskovalcih gledališča. Obisk popuša, v razmerju z opero je premajhen, Marsikaj se je že pisalo o operetnem vprašanju, a vedno brez uspeha, kakor da slovenske javnosti ne sme zanimati to vprašanje in kakor da nima pravice terjati odgovora o delu javnega zavoda. Vodstvo operete hodi samozavestno svoja pota in menda brskira vsako kritiko, pa četudi je mišljena resno in dobrohotno.

Mnogo let je že minulo, odkar je dr. Stanko Vurnik povzdignil svoj glas in odkritostno pokazal rano v ljubljanski operi — ostala je do danes nezacejena. Povedal je, da slabe operetne pevke ne spadajo v opero, ker v njo prinašajo operetno vzdušje in operetne manire; povedal je tudi, da mora ravnateljstvo skrbeti za osvežitev osebja in da pač mora vsak gledališki ravnatelj vendarle upoštevati želje občinstva, ker ga ne more prieliti, da bi plačevalo drago vstopnino za pevke, ki mu niso všeč. Doslej so bila vsa namigavanja kritikov in občinstva brez uspeha. To, da med predstavo »Frasquite« ob koncu vseh točk naslovne junakinje ne ploskne niti ena roka, menda dovolj krepko pove, kakšni so občutki z aplavzom, sicer zelo radodarnega operetnega občinstva.

Naše operne kritike prosimo, da se pričnejo brez ozira na desno in levo boriti odločno proti zlu, ki ga je le preveč v naši opereti. Če se prividajo diletantskemu početju na centralnem slovenskem odru, bomo polagoma popolnoma izgubili smisel za pravo odsko umetnost. Slaba opereta bo pokvarila dober okus našega občinstva. Škoda bo neopopravljiva, na vesti jo bo imel sedanji operni direktor, ki bore malo

Čitajte in naročajte ponedeljsko „Jutro“!

tre. Strop je nizek, da z roko sežeš do njega. Sredi izbe še edine statve in otroški voziček. Lesene stene so tapcirane s podobami svetnikov. Na skrinji, med porcelanastimi lonci, stoji kip Presvetege Srca Jezusovega. V kotu velika lončena peč. Ob vsej dolžini stene široke klopi. Skozi majhna okna se vidi na planine, pokrite s snegom. Vidi se nekaj vitkih tovarniških dimnikov tam spodaj. Vidi se sonce, ki sije preko streh in sten in le poredko pokuka v izbo. Med podobami svetnikov visi majhna kletka s kanarčkom.

Delata oba, mož in žena. Žena je drobna, majhna, z rdeče obrobjenimi očmi. Zvečer si sveti s primitivno lučko, v kateri gorí laško olje. V hiši ni elektrike. Njeni prsti so dobro izvežebani v tem, kako se žima na deva v zanke. Če mora nadevati po dve ali tri žime hkratu, se niti enkrat ne zmoti. Bila je stara pet let, ko je sedla prvič na »kozičkan« in od takrat dela vsak dan. Zdaj je stara in suha.

Njen mož sedi v statvah. Tudi on ima rdeče obrobjene oči in ozek prsi koš. Zvečer si sveti z veliko lučko — sitarji so iznašli posebne vrste razsvetljave. K navadni petrolejki so privedli steklenico, napolnjeno z vodo, tako da gre svetloba skozi vodo in pada enakomerno na vse aparat. Tudi moževi prsti so v teku let postali izredno občutljivi. Tudi on se nenobekrat ne zmoti, ko jemlje iz tulca po eno, po dve, tri žime.

Oba, mož in žena, zaslužita po 11.50 dinarjev na dan. Oba zaslužita za 12 sit 23 dinarjev. Če hitita z delom, napravita v enem dnevu sedem sit. Toda združga je polna — v njenem skladišču leži milijonska vrednost.

Katarina Špur

stori, da bi tudi v opereti lepo in našem gledališču primerno peli in da bi v njej nastopale pevke le toliko časa, dokler so jim glasilke v redu.

Radio po svetu in pri n. s.

V današnjih časih, ko se razmere vedno bolj utesnjujejo in smo od vseh strani obkoljeni od držav z avtoritativnimi režimi, čujemo zmerom manj objektivnih novic iz inozemstva.

Radio je edino sredstvo poročanja, ki ne pozna meja. Zato je razumljivo, če inteligentni čuti zmerom nujnejšo potrebo, da izve nekaj več, kakor lahko nudi dnevni tisk. Ker se pri nas od tujih jezikov še zmerom največ nemški govori, naj čitatelje našega lista in poslušalce radia opozorim na nekaj tujih, predvsem angleških, francoskih in švicarskih postaj, ki redno oddajajo v nemškem jeziku in nudijo poslušalcu priliko, da se s čim večjim razgledom informira o stanju svetovnih zadev. Obžalovanja je vredno, da niti nobena domača, a kaj šele nemške radiorevije ne objavljajo časov, kdaj tuje postaje oddajajo novice v nemščini, tako da le malokdo ve zanje. Da vam olajšam delo, vam kar sam navajam postaje in čas nemških oddaj:

Med tednom ob 20.15 in 23.45 naslednje angleške oddajne postaje: North, Regional na val 440.1, London Regional 342.1, London 296.2, Scott. Nat. 285.7, London Nat. 267.4, London GSE 25.29. V Franciji Strasbourg dnevno ob 7.20, 12.40, 20.15 in 23.37, Lyon, PTT ob 7.40 in 0.15. V švic Bero Münster dnevno ob 19.30, razen tega pa vsak tork ob 19.15 zunanje politični pregled pod naslovom: Die Welt, von Genf aus Gesehen.

Pri tej priliki naj še pripomnim, da bi moral kak jezikoslovec ali kakšna poklicna instanca že vendar enkrat ugotoviti, kako naj se v slovenščini rabi beseda radio in izpeljanke iz nje, ker iz časopisja razbremen, da vlada v tem pogledu pri nas velika zmeda. Vedno pogosteje se rabi izraz radijski; radijski koncert, radijski prenos, itd., namesto, kakor bi bilo po mojem laičnem mišljenju edino prav — radiokoncert, radioprenos itd. Mislim, da bo treba pač razlikovati med radijem in radiom. Radijski aparat bi bil aparat, ki deluje s pomočjo radija, to je kemične snovi, ki izžarja radijske žarke. Slovenci smo namreč edini izmed Slovanov, ki uporabljamo besedo radijski, kadar govorimo o radiju, pa bo treba poskrbeti še za radio.

S. A.

Brezplačen povratek

Pod tem naslovom smo zadnjič v »Javni tribuni« objavili pritožbo proti turističnemu referatu na magistratu. Pisec članka se je pritoževal, zakaj turistični referent ni telefonično vprašal na policijo, ali je bil nek potnik res v Ljubljani pripravljen. Z magistrata pa smo dobili pojasnilo, ki nam kaže drugo stran te zadeve.

Domači jugoslovenski obiskovalci mest, morskih kopališč itd. imajo pri vožnji na železnih res 50% popusta, če v nekem kraju neprekinjeno bivajo vsaj 10 dni. O tem neprekinjenem bivanju pa mora goš imeti potrdilo občine. V Ljubljani se o tem bivanju mora mestno poglavarstvo prepričati na ta način, da zahteva potrdilo hotelske uprave, oni gostje, ki stanujejo za sobno, pa morajo imeti prijavnico in od javnico uprave policije kot zgaševalnega urada. Ta dokazila vsakdo pri upravi policije takoj dobi.

Okrog božiča in novega leta je mestno

poglavarstvo na dan izdalo po 30 in še več potrdil o 10dnevem bivanju. Kdor je imel potrdilo od policije, da se je pravilno zglasil in pravilno odjavil, je na magistratu zamudil samo minuto ali dve. Prišel pa je na magistrat tudi gospod, ki se je izdajal za urednika ljubljanskega dnevnika in zahteval potrebno potrdilo za neko svojo znanko brez prijave in odjave pri policijski upravi. Načelnik urada je upravičeno dvomil, da je dama bila toliko časa v Ljubljani in da je bila sploh prijavljena in odjavljena. Ko je načelnik urada gospodu posredoval pojasnilo uradni postopek, se gospod sploh ni več pokazal v uradu. To

Od Andaluzije do Ognjene zemlje

V imenih krajev in dežel se pogostokrat skriva košček zgodovine

Vsak dan čitamo v listih o tujih deželah in krajih, a po večini nikdar ne pomislimo, odkod njih imena. Če pa zasledujemo njihovo zgodovino in pomen, naenkrat postanejo ti kraji zanimivi in nam prično govoriti o narodih in njihovih borbah na zemeljski krogli.

Andaluzija, rodovitna nižina južne Spanije, je nekdanja Vandaluzija, Vandalaska dežela, kjer so se že v petem stoletju po Kr. naselili Vandal, severno germansko plemo. Drugo germansko plemo so pa Goti, ki so prišli iz Švedske, Gotenburga, Gotlanda v Spanijo. V Gotlandiji ali današnji Kataloniji živi še danes njihovo ime.

Lombardija v zgornji Italiji nas spominja na Langobarde, germansko plemo Langbarte—Dolgobradce.

Germani pa nimajo svojega imena od Ger-kopje, sulica, ampak izhaja bolj verjetno od Irmingott, boga Germanov, Ermanov; Erman, irmin-velik, silen, mogočen.

O Normanah ali Vikingih čitamo, da so bili dobri pomorščaki. Tudi oni so bili severni Germani. Zavojevalni pohodi in odkritja od devetega do dvanajstega stoletja so jih dovedli celo na Rusko. Ime Rusi pa je finksko ime za Normane. Ruotsi-velasli, odtoč Rusi.

Island, Ledena dežela, je svoje ime verjetno dobila po prvih naseljencih, ki so prišli pozimi, čeprav je poleti lahko tudi zelena. Nemirni Erik pa je na svoji divji vožnji našel novo deželo, ledeni otok, ki ga je imenoval Grönland, Zelena dežela. Samo da bi privabil nove naseljenike.

Po navadi imajo dežele imena po svojih posebnostih. Holandska (Holland, Holz land), dežela lesa, je bila nekaj zelo bogata z gozdovi. Današnja Nizozemska je nizinska dežela. Bukovina v Karpatih je polna bukovih gozdov. Kastilija v Španiji (castillo-grad) je dežela gradov. Argentinija, dežela srebra (argentum-srebro), je dobila svoje ime, ko so odkrili Indijance, ki so nosili srebrne ploščice kot okraske.

Venezuela na severni obali Južne Amerike nas spominja s svojimi indijanskimi stavbami na koleh na Venezio, Benetke; torej Male Benetke. Kanada, indijanski »Kanatash«, pomeni mnogo koč na kupu. Rdečkasti braziljski les, katerega Portugalci imenujejo »braca«-žareče oglje, je dal ime Braziliji. V Braziliji se pa nahaja velika reka, čeprav ne največja na zemlji, ki se imenuje Amazonka. Verjetno je, da to ime izhaja od indijanske besede amacu, kar pomeni šum vodnih oblakov. Ko se je leta 1540 po reki vozil prvi Spanec Orellana, se je moral boriti z domorodci, na čelu katerih so bile žene. Od takrat so verovali, da v deželi prebivajo bojevite žene, Amazonke, in da je tudi po njih dobila reka ime.

Equador seče ekvator. Sam njegov položaj mu daje ime. Österreich (ost, osten-vrhod) je bila vzhodna država za časa Karla Velikega. Norwegen, Norveška, je bila poprej Nordvegr, pot na sever. Terra australis, Avstralija, je od Evrope najbolj oddaljena in je bila odkrita šele v 17. stoletju. Severni mrzli pas, Arktis, leži blizu ozvezdja Velikega medveda, Arktos. Nasprotno na jugu pa leži Ant-Arktis (anti-nasproti), južni polarni pas.

Pommern ali Pomorjani, Vendi, ki živijo ob morju, slično kakor Suaheli-obrežni ljudje v Vzhodni Afriki. Ime Prusi izhaja najbolj verjetno od litvanske besede Prud-ribnik, torej ljudje, ki živijo ob ribnikih. Bolgari sami sebe imenujejo Blagare, prav za prav Volgari, ljudje od Volge.

Tudi ljudstva so po svojih lastnostih dobila imena. Poznamo rdečkožce, bledečelnike, rumene in črne. Črnci imajo svoje ime od španske portugalske besede negro-črn. Sudan, dežela črncev, pride od arabske besede sudan-črn. Eskimi so jedci

da pri odhodu je zagrozil, da bo stvar objavil v časniku.

Urad je posloval popolnoma pravilno in brez najmanjše zamude bi bila zadeva urejena, če bi bila prizadeta oseba izpolnila predpise. Mestno poglavarstvo mora zahtevati potrdilo zgaševalnega urada, in dokler ne bodo predpisi spremenjeni, se tudi take stvari ne morejo napraviti drugače. Na prijavi in odjavi tujcev je pa treba na vsak način vztrajati, ne samo iz strogo policijskih ozirov, temveč tudi iz tujkoprometnih in statističnih razlogov, ker sicer ne bi imeli nikakega pregleda o našem tujskem prometu.

surovega mesa in jih je še približno 30 tisoč. Oni sami se pa imenujejo inuit-ljudje, za razliko od živali. Karibi so roparsko indijansko plemo, ki živi na otokih Srednje Amerike-Karibsko morje. Svoje sovražnike, kadar jih ujamajo, pojedo. Caribe pomeni v španščini kanibal, odtoč tudi ime kanibal.

Mnoga današnja imena pa so nastala po nesporazumu. Tako je Benčan Marco Polo živel v 13. stoletju 24 let na Kitajskem. Tam je slišal, da obstoji neka otoka država Nippon, je pa ime napačno razumel in jo v svojih spominih opisal kot Japonsko. To ime je šlo po vseh evropskih jezikih. Japonci sami pa imenujejo svojo državo Nippon, zemljo vzhajajočega sonca. Ko je Kolumb iskal morsko pot proti Indiji, je odkril Novi svet in prebivalce imenoval Indijance Otoki pa, na katerih je on pristal, se še danes imenujejo Zaprada Indija.

Po odkritju se v Južni Ameriki imenuje samo Kolumbija. Ves ta del zemlje pa je dobil ime Amerika po italijanskem popotniku Amerigu Vespucciju, ki je opisal Brazilijo. Danes razumemo pod Ameriko Združene države ameriške USA (United States of America), ali tudi kratko Unija. Po skrajšani obliki US je Američan dobil tudi vzdevek Uncle Sam, stric Sam.

Drzni pomorščaki, pustolovci, osvobodilci, raziskovalci, kakor tudi razni trgovci, ki so do današnjega dne objadrali zemeljsko kroglo, so morali premagati velike ovire in so z velikim naporom odkrili dežele in planine, ki jih danes poznamo. Njihova imena so se po večini ohranila v tem, da so še danes dežele, morske poti, planine, otoki imenovani po njih.

Iz množice teh imen naj navedemo nekatera: južnoameriška država Bolivija je dobila svoje ime po Simonu Bolívaru, ki jo je leta 1824 osvobodil izpod španskega jarma. Pred 226 leti, je prispel William Penn v Zedinjene države in osnoval Pensilvanijo. Sueski prekop nima svojega imena po graditelju, ampak po perzijskem kralju Ismanuelu Suez. Gibraltar, druga važna točka v Sredozemskem morju, ima svoje ime od Džebel al Tarik, (Tarikovo skalovje) Berberski knez Tarik je tu okoli leta 713 pustil napraviti grad. Eno od največjih dejanj vseh časov pa je bilo prvo objadranje sveta od Spanca Ferdinanda Magellana. Leta 1520 je prispel na najbolj južni del Južne Amerike, kjer je zagledal na stotine ognjev, ki so razsvetljevali deželo. To divjo zemljo z ogromnimi ledeniki in otoki je imenoval Tierra de los Fuegos, Ognjena zemlja.

Edino 600 km dolgi prehod iz Atlantskega v Tihi ocean se še danes imenuje po svojem odkritelju, Magellanova cesta. Prvo objadranje sveta je trajalo 3 leta in od petih ladij se je samo ena vrnila v domovino. Magellan sam je bil v borbi z domorodci na Filipinih leta 1521 ubit. Ne pozabno pa je ostalo njegovo delo.

I. M. S.

Nekaj dobrega

še več receptov, toda poskusite — videle boste, da je tole nekaj prebega.

Pikantna omaka: 2 prebela v trdo skuhanu rumenjaku vmešamo z 2—4 žlicami namiznega olja. Pridamo zvrhano žlico na drobno sesekljanih kaper, 1 na drobno sesekljano vloženo čebulico, ščepec soli, 2—4 kocke sladkorja, sok 1—2 citron, malo vode in malo popra. (Če imate, pridajte še malo worcesterske omake.)

Drobniakovna omaka: 2 v trdo skuhanu rumenjaku prebelačito ter zmešamo z zvrhano žlico prav na drobno sesekljane drobniakov, s ščepcem soli, sokom od 1 citrone ter 1 osminko litra oslajene smetane. Potem prilijemo malo dobrega kisa, da se omaka primerno zgosti. Iz ostalih beljakov napravimo okras na zelenjavo.

globokih blazinah. Ozrla se je vanj. In da bi prekinil molči, je vprašal:

»Kam pa potujete, če smem vprašati?«

»V Zagreb. A vi?«

»V Beograd.« je ji odvrnil.

Prišel se je prijeten pomenek in dolga vožnja je bila kratka, prekratka. Pri slovesu se ji je predstavil in ji še rekel:

»Ali smem upiti?«

Gospa Marija ga je pogledala, zamahnila z roko in skočila s stopnic vagona. Spremlj jo je do vrat kolodvorskega poslopja in se z obetajočim pogledom poslovil.

★

Bila je sredi.

»Danes grem pa k Sonji.« je sklenila gospa Marija opoldne pri kosilu.

»K Sonji?«

Mati se je začudila in umolknila.

Popoldne je gospa Marija odšla v mesto, ne k Sonji, ampak na sestanek v kavarno. V temnem kotu pri okrogli mizici jo je pričakoval gospod Ivan. Sedla je k mizi in gospod Ivan je naročil kavo. Prijetno sta začela kramljati o dnevnih rečeh in prekmalu se je morala gospa Marija posloviti. Dogovorila sta se za drugi sestanek v naslednjem tednu.

In ti sestanki so postajali vedno bolj pogosti, tako da so bili že na dnevnem redu. In mož ni nič vedel za to. Z vedno drugimi izgovori je gospa Marija hodila zdoma. Mati je sicer slutila nekaj. Včasih, če jo je kje samo zalotila, je Marija streljala v dajavo in se smehljala.

Mati je upala, da si bo hči skrivnost razodela. A ona se je zaklepala vase.

Sestanek je imela gospa Marija vsak dan. Do prvega poljuba je prišlo v parku

FILATELIJA

Iz naše filatelije

Znamke v korist zgraditve doma za onemogle poštne uradnike bodo izšle šele 15. marca, ne pa za novo leto, kakor so bile prvotno napovedane. Naklada bo znašala 100.000 serij, nominala pa bo zelo visoka.

Znamke bodo kazale razvoj pošte od nekdanjih časov do sedanjih dni. Na znamki po 50+50 par bodo stari postarji, znani Tatarji, ki so nosili pošiljke prav do Bizanca. Na znamki po 1+1 dinar bo starinski poštni voz. Na znamki po 1.50+1.50 dinarja bo avtobus, na znamki po 2+2 dinarja vlak, na znamki po 4+4 dinarje pa letalo kot najmodernejšo sredstvo za prevažanje pošte.

Nominala serije znaša torej 18 dinarjev, kar je za naše razmere občutno preveč. Naj se naša poštna uprava ne čudi, če ji bo ostala velika večina serij neprodane, kakor se je pri nas že večkrat zgodilo. (Na primer pri naših prvih znamkah za zimsko pomoč.)

Kakor poročajo zagrebške »Novosti« bodo znamke po svoji izdelavi prav lepe.

Med našimi zbiralci je zavladalo veliko ogorčenje zaradi slabe kvalitete letošnje spremenišne škarta, ki je, kakor pišejo »Novosti«, očitno temeljito prebran, ker manjkajo v njem najboljše znamke, ki bi morale biti vmes. Vse kaže, da so prišle velike količine boljših znamk v roke trgovcem z znamkami že takrat, ko bi morale še ležati v škartu. Potrebno bi bilo, da bi se v tem oziru napravil pri nas red. Naj se uvede prejšnji način prodajanja škarta, ker zdaj vidimo, da je bilo takrat dosti manj nepravilnosti, kakor pa jih opažamo zdaj.

Filatelisti smo ponižni ljudje in dovolimo, da se z nami počenja marsikaj, toda vse ima svoje meje. Da bi kupovali za debele denarje slabe znamke, tega pa menda od nas vendar nihče ne bo mogel zahtevati!

Novo znamke po vsem svetu

Kapverdski otoki: Izšla je nova serija frankovnih znamk, ki obsega naslednje vrednote: sivo zeleno po 1 cent, rjavo oranžno po 5 c., rožnato po 10 c., vijoličasto po 15 c., škrljasto zeleno po 20 c., svetlo vijoličasto po 30 c., zeleno po 35 c., rjavo po 40 c., rdečo po 50 c., sivo črno po 60 c., vijoličasto po 70 c., rumeno oranžno po 80 c., škrlatno po 1 eskudo, sinjo po 1.75 e., olivno po 5 e., sinjasto po 10 e. in rdečo rjavo po 20 e.

Kitajska: Izdana sta bila dva nova frankovna provizorija. Oranžna znamka po 40 centov je dobila pretisk 8 c., sinja po 20 c. pa pretisk 12 c.

Macao: Izšla je nova serija frankovnih znamk. Znamka po 1 avo je sivo zelena, po 2 a. rjavo oranžna, po 4 a. smaragdno zelena, po 5 a. rožnata, po 6 a. škrljasta, po 8 a. vijoličasta, po 10 a. rdeča, po 12 a. škrlatna, po 20 a. sinja, po 40 a. sivo črna, po 50 a. rjava, po 1 patera škrlatna, po 2 p. olivno zelena, po 3 p. sinja, po 5 p. pa rdeče rjava.

Mandžurija: Za Rdeči križ sta izšli dve dobrodelni znamki. Znamka za 2 fena je rdeča, za 4 f. pa zeleno škrljasta. Znamki se prodajata za dvojno nominalo.

Mavretanija: Izdana je bila nova daljša serija frankovnih znamk s slikami puščavskih prebivalcev. Serija sega od 1 centa do 20 frankov.

Mozambik: Izdana je bila nova serija frankovnih znamk. Znamka po 1 cent je sivo zelena, po 5 c. rjavo oranžna, po 10 c. rdeča, po 15 c. rjava, po 20 c. škrljasta, po 30 c. svetlo vijoličasta, po 35 c. smaragdno zelena, po 40 c. kavarno rjava, po 50 c. rdeča, po 60 c. sivo črna, po 70 c. vijoličasta, po 80 c. rumeno oranžna, po 1 eskudo vijoličasta, po 1.75 e. sinja, po 2 e. rdeča, po 5 e. olivna, po 10 e. sinja in po 20 e. rdeče rjava.

Nizozemska Indija: Izdani sta bili dve novi znamki za letalsko pošto. Znamka po 2 goldinarja je sinje zelena, po 5 g. pa rumeno rjava. Izšle so tudi posebne dobrodelne znamke za pomoč otrokom. Znamka po 2 in pol + 1 in pol centa je zelena, po 3 in pol + 2 in pol centa rdeča, po 7 in pol + 2 in pol c. rjavkasta, po 10+2 in pol c. vijoličasta, po 20+5 c. pa olivna. Na znamki je slika redovnice, ki neguje otroka.

Nova Kaledonija: Izšla je nova frankovna znamka po 1 frank.

Papua: Za 50letnico, kar je Papua postala angleška kolonija, so izšle posebne letalske spominke znamke. Znamka po 2 c. je rdeča, po 3 c. ultramarinska, po 5 c. zelena, po 8 c. rdeče rjava, po 1 šiling pa vijoličasta.

Portugalska Gvineja: Izšla je nova serija frankovnih znamk, ki ima iste vrednote in iste barve kakor znamke Mozambika.

na pomlad, ko se je zemlja prebujala in je drevje brstelo.

Nekoč ponoči, ko se je gospa Marija prebudila in čutila, da spi poleg nje njen mož, se ji je moč zagnusila, da se je nehote odmaknila od njega. Spomnila se je gospoda Ivana in ko je zaspala, je sanjala o njem.

Gospod Ivan je stanoval izven mesta. In kadar se je vračal domov, je šel mimo vile, kjer je stanovala gospa Marija. Slonela je na oknu in on jo je pozdravil in se ji smehljaj. Ko je izginil za ogrom, se je gospa Marija potolažena vrnila v sobo.

Ko je bila gospa Marija na dnu, je spoznala svojo zmotu.

Zadnjič sem jo srečala na kolodvoru. Korak mi je zastal in bila sem presenečena. S sklonjeno glavo je šla mimo mene. Njene oči so bile kot nebo v jeseni, v umiranjju, pokrite z lahno sivo meglico.

Skrivaj sem se ozrla za njo. Gospa Marija se je postarala za celih deset let. Okrenila sem se in pogledala na uro. Mudilo se mi je na vlak. Pri vzhodu v kolodvorsko poslopje sem skoro trčila v gospoda, stojičega z mlado, visoko deklico silno blede polti in temnih las, v prijetnem pomenku.

»Pardon!« sem zaklicala in se ozrla.

»Prosim,« se mi je nasmešnil gospod, da so se zablesteli beli zobje. Spoznala sem ga. Mimogrede sem uvela:

»Ali pridete gotovo, gospodična Zora?«

Ne vem, kaj mu je odgovorila. Najbrž se je tudi ona uvela v njegov bleščeti, vedri smehljaj.

Mrak se je začel spuščati po ulicah. Na peronu je bilo malo ljudi. Sedla sem v vagon.

FIS tekme 1939.

Prvi dan v Zakopanem

V smuku moških je Ciril Praček z Jesenic med 37 tekmovalci zasedel 21. mesto, Hubert Heim pa nekaj mest za njim — Večina zmag je večerj pripadla Nemcem

Zakopane, 12. febr. Včeraj popoldne so bile svečano otvorjene III. FIS tekme za svetovno smučarsko prvenstvo v Zakopanem. Pred 5.000 gledalci je predsednik FIS-e major Oestgaard pozdravil vse udeležence, za njim pa je pomočnik ministra Bobkowski in predsednik poljske smučarske zveze v svojem govoru zaželel tujim gostom pristočno dobrodošlico ter poudaril med drugim, da Poljska letos v zadnjih 11 letih, že deseti prireja tekme v velikem obsegu. Letošnje prireditve so padle baš v čas, ko poljska smučarska zveza obhaja 20letnico obstoja. Za tem je predsednik republike Moscicki oficijelno otvoril letošnje FIS-tekme.

Takoj po oficijelni otvoritvi so bile v stadionu dvignjene zastave mednarodne smučarske zveze in poljske državne zastave. Predsednik republike je nato zapustil stadion, godba pa je zaigrala poljsko državno himno in himne 13 narodov, ki se letos udeležujejo teh tekem. Občinstvo je tudi pri tej priliki navdušeno vzklikalo predsedniku republike.

V teku včerajšnjega dneva je v Zakopanem po malem pršilo, po okoliških višinah pa snežilo. Tekme se bodo dale kljub manj ugodnim vremenskim razmeram izvesti po določenem sporedu.

Smuk za moške in ženske

Zakopane, 11. februarja.

Prvi dan tekmovalstva na FIS tekmah je potekel v enakih obupnih vremenskih razmerah kakor so kazali že vsi zadnji dnevi. Tudi današnji dan, ki je bil določen za prvo tekmovalstvo, in sicer za tekme v smuku za moške in ženske, je bil vse prej kakor prikladen za smučarsko prireditev. Toploter je bil precej nad ničlo in opoldne, ko so spustili tekmovalce je bilo 5 stopinj toplota. Enako kakor s temperaturo so imeli prireditelji križe in težave tudi s snegom. V noči od večerj na danes so morali na obe progi — za moške in ženske — na novo nanesti snega, kar je deloma vplivalo na kakovost snega, imelo pa je tudi posledice pri mazanju ker so pač tekmovalci računali s snežnimi razmerami prejšnjih dni.

Zaradi vsega tega so morali slednjič še obe tekmovalni v smuku prenesti v višje lege, in sicer je bil start za moške v višini 2.000 m. Na cilju in ob vsej progi se je zbralo okoli 10.000 gledalcev, med njimi cela vrsta oficijelnih zastopnikov, domačih in tujih, s predsednikom republike Moscickim na čelu. Proga je bila dolga 3.600 m, višinske razlike pa je imela 800 m, in so jo najboljši tekmovalci prevozili v času pod 3:30 minut, kar pomeni, da so vozili s hitrostjo nad 60 km.

Za moški smuk je bilo prijavljenih 38 tekmovalcev od katerih jih je startalo 37, na cilju pa jih je prišlo 35. Število je razmeroma majhno, kar pomeni, da je bila med njimi zbrana res elita alpskih smučarjev vsega sveta. V tej disciplini je Jugoslavija postavila 2 tekmovalca, in sicer Cirila Pračka in Huberta Heima, ki sta imela startni številki 21 oziroma 26. Že takoj prvi izidi so dali slutiti, da bodo največje uspehe v današnjem prvem nastopu spravili Nemci. Sicer pa so se na prvih deset mest v splošnem uvrstila imena tekmovalcev, ki so znana že s raznih mednarodnih nastopov v tej disciplini. Morda bi bili časi nekaterih še mnogo boljši, če bi bili tekmovalci računali s spremenjenim snegom in uporabili druge maže. V tem pogledu sta nekoliko grešila tudi jugoslovenska tekmovalca Praček in Heim, ki sta se deloma zamazala, pa — posebno v gornjem delu

proge, ki je bila poledenela in precej nevarna — smučala zelo previdno.

Podrobni rezultati v smuku moških so bili naslednji:

1. Lantschner (Nemčija) 3:26,9, 2. Jennewein (Nemčija), 3. Molitor (Švica), 4. Walch (Nemčija), 5. Agnel (Francija), 6. Chieroni (Italija), 7. Lafforgue (Francija), 8. Berg (Norveška), 9. Hanson (Švedska), 10. Kranz (Nemčija).

JUGOSLOVEN PRAČEK JE S ČASOM 4:05,3 ZASEDEL 21. MESTO, TOREJ NATAČNO ISTO, KI GA JE IMEL PRI STARTU. NJEGOV ROJAK HUBERT HEIM JE S ČASOM 4:08,3, OSTAL ZA NEKAJ MEST ZA NJIM. USPEH CIRILA PRAČKA JE V TEŽKI MEDNARODNI KONKURENCI ZELO DOBER, SAJ JE V TEJ TEKMI PUSTIL ZA SEBOJ PO TRI POLJAKE IN MADŽARE, PO 2 KANADČANA IN FRANCOZA TER CELO VRSTO ZASTOPNIKOV MOČNEJŠIH SMUČARSKIH REPREZENTANC KAKOR JE BILA JUGOSLOVENSKA.

Smuku za ženske je sledil smuk za ženske, v katerem se je plasiralo 24 tekmovalk. Proga je bila nekoliko krajša, bila pa je zaradi slabega snega prav tako težka in naporna kakor moška. V tem tekmovalstvu so Nemci slavili še večji uspeh kakor v moški konkurenci, saj so zastopnice rajha zasedle vsa tri prva mesta.

Podrobni rezultati so bili:

1. Christl rKanz (Nemčija) 3:25,4, 2. Resch (Nemčija) 3:39,1, 3. Gödl (Nemčija) 3:47,1, 4. Mathissier (Francija), 5. Schate (Švica), 6. Villen (Francija).

Današnje tekmovalstvo je se razen za svetovno prvenstvo v alpski kombinaciji ocenjevalo še posebej po državah, in sicer s skupnim časom najboljših treh tekmovalcev vsake reprezentance. Ker je Jugoslavija v moškem smuku samo z dvema udeležencema nastopila, v ženskem smuku pa s plohi ni bila zastopana, v tej klasifikaciji ni vpoštevana. Po gornjem je bil izid naslednji:

za moške: 1. Nemčija 10:25, 2. Francija 10:30, 3. Švica 11:03,5, 4. Italija 11:07,2, 5. Norveška 11:15,5, 6. Poljska 12:20,2.

za ženske: 1. Nemčija 10:45,1, 2. Francija 11:21,7, 3. Anglija, 4. Švica.

Tekmovalstvo se bo jutri nadaljevalo s tekmovalstvom stafet na 4x10 km dolgi progi. Start bo ob 9. dopoldne.

opoldne pozdravil novinarje in oficijelno otvoril prostore novinarske službe, za katero so prireditelji najeli cel trakt velikega hotela »Stamary« in jih opremili z vsem potrebnim. Zvečer pa bo pozdravni večer tekmovalcem in vsem inozemskim posetnikom prireditve.

Sneži v dolini po malem dalje, v gorah pa so, kakor poročajo, silni snežni meteži z močnim vetrom in bo proga za smuk, kjer bo prvo tekmovalstvo, vendarle v redu, da ne bo ledena in življenjsko nevarna, kakor je bila, preden je pričelo snežiti.

Naši tekmovalci so pridno na delu. Heim ni Praček sta dnevno visoko gori pod Kasprowim vrhom, kjer ostajata na treningu kar čez polno. Pripovedujeta, polna respekta in občudovanja o tekmovalcih ostalih narodov, zlasti o Francozih, Švicarjih in Nemcih. Tudi tekači so dnevno na progi ali vsaj na terenih, koder bo brzkone potekala proga. Le skakači so še brezposelni; včeraj so si šele ogledovali skakalnice danes pa je zaradi močno naltavajočega snega bila skakalnica za trening zaprta. Ognjeni krst si bodo menda privoščili jutri, če bo med tem nehalo snežiti. V jugoslovenskem kvartirju je vedro, veselo — še vse tiste, ki prvič nastopajo na tako veliki prireditvi, stari rutinerji potegnejo za seboj v zdrav smeh in dobro voljo.

Prvenstvo GZSP v alpski kombinaciji

Po včerajšnjem slalomu je postal prvak GZSP Zvan Alojz (Gorenjec)

Jesenice, 12. febr. Danes se je nadaljevalo prvenstvo GZSP v alpski kombinaciji. In sicer so danes tekmovali v slalomu. Proga za slalom je bila zelo naporna in je moral vsak tekmovalec pasirati 27 vrtic. Sneg je bil trd in osršen. Startalo je 21 tekmovalcev, izstopili so trije. Rezultati so bili:

1. Zvan Alojz (Gorenjec) 2:10,4, 2. Klein Bruno (Skala) 2:13,4, 3. Kobler Stanko (Skala) 2:16,3, 4. Lukanc Slavko (Tržič) 2:21, 5. Znidar Emil (Gorenjec) 2:25,6, 6. Carman Franc (Skala) 2:29,3.

Rezultati za alpsko kombinacijo:

1. Zvan Alojz 100 točk, 2. Klein Bruno 94,35, 3. Kobler Stanko 92,58, 4. Znidar Emil 89,58, 5. Lukanc 86,5, 6. Medija (Bratstvo).

Juniirji so tekmovali na isti progi, a kar je najbolj presenetljivo, je dejstvo, da so dosegli celo boljše čase nego seniorji, kar gre deloma na račun snega, ki se je nekoliko omehčal, na drugi strani pa ni prezreti dejstva, da mladi rod že dohaja starejšo generacijo.

Rezultati so bili: 1. Bertonec Jože (Gorenjec) 2:08,1, (v celotni oceni najboljši čas dneva), 2. Ravnikar Rado (Gorenjec) 2:14,8, (Ravnikar je v prvem teku dosegel najboljši čas dneva z 59,6), 3. Miceli Marjan (Bratstvo) 2:15,3, 4. Špet Ivan (Gorenjec) 2:27,1, 5. Miceli Leon (Gorenjec) 2:27,8, 6. Mirak Marjan (Skala) 2:31,2.

Izven konkurence je tekmoval tudi Tinček Mulej iz Tržiča, član ljubljanske Ilirije, ki je preskušal progo z 2:15,5.

Skakalne tekme v Celovcu

Med 7 jugoslovenih je zasedel najbolje mesto Mojstrančan Albin Jakopič

Celovec, 12. februarja Na veliki skakalnici v neposredni bližini mesta je bila danes popoldne velika mednarodna skakalna prireditve, ki se je, kakor znano, udeležilo tudi 7 jugoslovenskih skakačev. V ostalem je prišlo na start od 58 prijavljenih tekmovalcev vseh 42, med njimi večinoma domačinov, razen Jugoslovenov pa še dva Rumuna in Norvežan Sörensen, ki je za startal za Nemčijo.

Jugoslovenska ekipa, ki je dva dni prebila v Celovcu, je bila povsod pristočno sprejeta in so tudi danes njeni člani bili deležni splošnega priznanja. Obisk prireditve je bil zelo lep, vendar je zaradi izredno toplega vremena nekoliko zaostajal za lanskim. Saj je na terenih okoli skakalnice že davno zmanjkalo snega in so ga na skakalnicah celo morali nanesti, tako da je bila klub kopnini vse naokoli odlično pripravljena. Prireditve je obiskalo tudi večje število odličnih gostov, med katerimi smo opazili tudi jugoslovenskega generala.

Prvenstvo Jugoslavije v umetnem drsanju

Včeraj so na drsalnici Ilirije srečno zaključili to tekmovalstvo. Novi prvaki so: med seniorji Thuma, med seniorkami Palmetova, med juniirji Betetto ml., med juniorkami Schellova, v parih pa Palmetova—dr. Schwab

Ljubljana, 12. februarja Najbrž je bil danes zadnji dan letošnje drsalne sezone v Ljubljani, ko je SK Ilirija izvedla državno prvenstvo v umetnem drsanju. Led je bil zjutraj in vse dopoldne v dovolj dobrem stanju, da je bila mogoča brezhibna izvedba, ki jo je obiskalo mnogo občinstva.

Pod vodstvom razsodišč, v katerem so bili g. Betetto kot glavni razsodnik in gg. ing. Bloudek, dr. Schwab in dr. Fritsch iz Zagreba, so se pričele obvezne vaje ob 7.30 in so trajale do 10.30. Thuma in Biber sta bila v tem delu tekmovalstva precej enakovredna tekmeča za naslov državnega prvaka, Silvia Palmetova je dobila nekoliko prednosti pred Dorico Schellovo, le-ta pa je sigurno vodila kot juniorka v juniorski skupini Milan Betetto je imel le šibkega tekmeča v zagrebškem juniirju Hercogu. Ta slika se tudi pri tekmovalstvu v prostem drsanju ni spremenila, tako da so novi državni prvaki in rezultati naslednji:

Seniorji: 1. Thuma Emanuel (SK Ilirija), mestna številka 3 (soglasno prvi pri vseh treh sodnikih), 295 točk; 2. Biber Josip (SKJ), m. št. 6, 286 točk.

Seniorke: 1. Palme Silvia (SKJ), m. št. 3, 142 točk; 2. Schell Dorica (SKJ), m. št. 6, 120 točk.

Kot par si je pridobila naslov prvaka dvojica Silvia Palme — dr. Polo Schwab.

Juniirji: 1. Betetto Milan (SKJ), m. št. 3, 146 točk; 2. Hercog Ivan (ZASK), m. št. 6, 90 točk.

Juniirke: 1. Schell Dorica, m. št. 3, 46 točk; 2. Finc Dragica, m. št. 7, 39 točk; 3. Gombos Klara (ZASK), m. št. 8, 39 točk; 4. Wislak Helena, m. št. 13, 36 točk; 5. Bogataj Marica, m. št. 14, 36 točk.

Velik napredek od lani in izenačeno znanje že visoke kvalitete sta pokazala razen Palmetove mladi Betetto in Schellova ter pri prostem drsanju Bogatajeva, najmlajša današnja tekmovalka. Dvojica Palme — dr. Schwab je z rutino, dobrim okusom in mnogo znanja izvedla svoj petminutni program prostega drsanja. Občinstvo je seveda s posebnim zanimanjem spremljalo tekmovalstvo v prostem drsanju in dajalo obilo priznanja drsalnim umetnicam in umetnikom.

Minister za telesno vzgojo g. Čejović je bil pokrovitelj prireditve.

ralnega konzula g. Jovanovića z vsem osebnim konzulatu.

Jugosloveni so v splošnem napravili dober vtis in se je posebno izkazal »stari« Albin Jakopič, ki je med vsemi zasedel najbolje mesto in peto v splošni klasifikaciji. Smolo je imel pianiški učitelj Novšak, ki je pri zadnjem skoku, kjer je hotel pridobiti na metrih, padel precej nerodno, tako da se je lahko poškodoval sam, pa tudi med občinstvom je bilo nekaj preplašenih.

Podrobni rezultati so bili naslednji: 1. Keller (Nemčija) 47, 49, 53 m, 335 točk, 2. Sörensen (N) 47,5, 48, 52, 322,5 točke, 3. Schnabl (N) 45, 47, 50,5 306,5 točke, 4. Maier Franc (N) 43,5, 47, 48, 305,3, 5. Jakopič Albin (Jugoslavija) 44,5, 47, 47,5, 303,4 točke ... 10. Zupan Ivan (J) 43, 43,5, 46,5, 292,9 ... 18. Šušteršič Lado (J) 42, 44,5, 44,5, 271,8 ... 20. Peter Florjančič (J) 37,5, 43, 45,5, 267 ... 28. Novšak Albin (J) 41, 44,5, 50,5 p. 246,9 ... 31. Nagode Jože (J) 34, 34,5, 36, 240 ... 39. Razingger Anton (J) 35,5, 37 p. 39, 186,1 točke.

Med tekmovalci je bil tudi znani nemški skakač in planiški junak Gregor Höll, ki pa je pri enem od skokov padel in zasedel eno izmed mest v drugi tretjini.

Za jutri je bila jugoslovenska ekipa povabljena na skakalno prireditev, ki bo v novem smučem stadionu pod Dobratcem. Moštvo bo jutri po končanih skokih odpotovalo naravnost domov in se vrnilo z večernim brzovlakom z Jesenice. T. K.

Hokey na ledu Kanada — svetovni prvak 1939.

Odlična tekma za naslov evropskega prvaka bo šele 6. marca med Švico in ČSR.

Curlh, 12. februarja. V tekmovalstvu za svetovno in evropsko prvenstvo v hokeyju na ledu je bil danes zaključni dan.

Od sinočnjih rezultatov je treba omeniti še zmago Kanade nad Češkoslovaško 4:0 (0:0, 1:0, 3:0), ki so jo Kanadčani izvojevali pred 4.000 gledalci v Baselu. Ob istem času je bila tukaj tekma med Ameriko in Švico, v kateri je Amerika zmagala tesno z 1:0. Razen tega je bila v popoldanskih urah še tekma za zasedbo 5. do 7. mesta med Nemčijo in Madžarsko, v kateri je Madžarska izgubila z 2:6, čeprav je bila v prvi tretjini igre že za dva gola na boljšem.

Danes dopoldne je bila na vrsti zadnja odlična tekma za zasedbo mest od četrtega navzgor, v kateri je Nemčija zmagala nad Poljsko s 4:0 (1:0, 3:0, 0:0). S to zmago se je Nemčija plasirala na peto mesto, njej pa slede Poljska na 6., Madžarska na 7., in Anglija na 8. mestu.

V popoldanskih urah je v Baselu v zadnji tekmi nastopila Kanada proti Ameriki. Kakor je bilo pričakovati, je v tej tekmi gladko zmagala Kanada s 4:0 (1:0, 3:0,

Ligaška enajstotica v Mariboru

Včeraj je SK Ljubljana igrala proti mariborskim železničarjem neodločeno 1:1 (1:1)

Maribor, 12. febr.

Po skoro dvomesečnem odmoru smo imeli danes spet v Mariboru nogometno tekmo, ki je bila odigrana na stadionu SK Železničarja. Železničarji je povabil v goste renomirano moštvo SK Ljubljane, ki je privabila na igrišče

nad 1000 gledalcev,

ki so bili priča nadvse zanimive in lepe igre. Mariborčani gotovo niso pričakovali, da bo Železničarji nudil slovitemu nasprotniku takšen odpor. Gotovo nihče ni pričakoval, da bo Železničarji zmagal, toda podariti moramo, da je le malo manjkalo, pa bi bila Ljubljana poražena zapustila igrišče. Neodločen izid v prvi letošnji tekmi pomeni gotovo uspeh Maribora, ki pa po poteku igre gotovo ni bil povsem upravičen.

Ljubljana je nastopila

z najboljšo postavo.

Od moštva, ki igra v ligi, smo mnogo več pričakovali, toda razen odlične tehnične pripravljenosti nismo ničesar videli. Napad je bil najsibljši del moštva. Posamezniki so sicer pokazali izdatno tehnično znanje, toda glede skupne igre, odločnosti in streljanja pa so nam ostali precej dolžni. Obe krili sta precej hitri, nista pa znali streljati. Isto je z notranjim triom, ki je tratil sile z brezplodnim dribljanjem. Krilci so dobro podpirali napad, dočim se v obrambi niso izkazali in je nasprotni napad z lahkoto preizgiral njihove vrste. Odlična je bila obramba, kjer je zlasti dominiral Bertonec, ki je s svojimi ener-

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Mars : Hermes 8:2 (2:1). Hermežani so imeli v moštvo precej rezerv, toda zmaga Marsa je po poteku igre povsem zaslužena. Gledalcev je bilo okoli 100.

Celje: Atletiki : Jugoslavija 6:2 (2:1). Atletiki so zasluženo zmagali, toda rezultat je po poteku igre nekoliko previsok. Jugoslavija je igrala solidno, toda napad je bil premalo prodoren, zato pa so imeli Atletiki boljše strelce. V 25. min. prvega polčasa se je težko ponesrečil Jugoslovijin branilec Jože Cajnko, ki si je zlomil desno nogo v gležnju in so ga morali prepeljati v bolnišnico. — Olimp : Laško 5 : 2 (3:1). Zaslužena zmaga boljšega moštva. Tekma je trajala samo 2X35 minut.

Zagreb: Tekme za dr. Torbarjev pokal: Slavija (V) : Concordia 3:2 (1:1), Gradjanski : Hašk 1:1 (1:0), pokal si je tako osvojil Gradjanski.

Beograd: Jugoslavija : Hungaria 5:3 (1:2). Domači so bili slabi od udara, nato pa so zaigrali posebno v napadu zelo dobro in so zmago popolnoma zaslužili. V napadu je bil najboljši novi igralec Lehr. Gledalcev je bilo okoli 4.000.

Zemum: Vitez : Vojvodina 2:1 (0:0).

Kragujevac: Gradjanski : Bask 3:1.

Rim: Italijanski prvenstvo: Bologna: Livorno 1:1, Lazio : Bari 1:0, Novara : Genova 0:0, Milan : Ambrosiana 3:1, Liguria : Napoli 2:0, Juventus : Roma 0:0, Triestina : Modena 0:0, Lucchese : Torino 1:1. V prvenstvu vodita Liguria in Bologna s 26, na zadnjem mestu pa je Triestina z 12 točkami.

Lisbon: Svica : Portugalska 4:2 (2:1), 30.000 gledalcev.

RADIO KATALOG

SESTAVNIH DELOV IN PRIBORA

1939

Vam pošljemo na Vašo zahtevo

brezplačno.

Veliko in dobro sortirano skladišče prvovrstnega radio-pribora.

VIKINGA

STRUČNI ZAVOD ZA RADIOFONIJO

Beograd, pošt. predal 218

Knez Mihajlova 18.

0:0) in si tako ponovno priborila naslov svetovnega prvaka v hokeyju na ledu. Ta naslov je letos dobila že desetič v zadnjih 12 letih, in sicer z razliko golov 42:1 v osmih tekmah. Edini gol, ki so ga dobili Kanadčani, je zabil mladi igralec češkoslovaške državne reprezentance Drobny.

Druga finalna tekma se je ob istem času igrala na »Dolderju«, in sicer med Švico in Češkoslovaško. Ta tekma, ki jo je gledalo skoraj 20.000 gledalcev, je imela silno dramatičen potek in je trajala z vsemi odmori skoraj tri ure. V rednem času je ostala brez gola, pa tudi vsi trije podaljški po 10 minut niso prinesli gola nobenemu nasprotniku, tako da je končni izid te tekme ostal neodločen 0:0. Kdo bo torej dobil naslov evropskega prvaka v hokeyju na ledu, ki je na razpolago švic ali češkoslovaški, se bo odločilo šele v ponovni tekmi v teku jutrišnjega dneva.

★

Po sklepu prirediteljskega odbora bo odločilna tekma za evropsko prvenstvo med Švico in Češkoslovaško dne 6. marca v Baslu.

gličnimi akcijami preprečil, da Ljubljana ni šla poražena z igrišča.

Železničar je bil Ljubljani

enakovreden nasprotnik.

V tehničnem pogledu so sicer posamezni igralci nekoliko zaostali, toda nadomestili so to z elanom in požrtovalnostjo. Napad je bil v polju gotovo boljši, a prav tako kakor nasprotnikov je bil neodločen v kazenskem prostoru. Krilci so bili dobri v obeh smereh, želeli bi si le nekoliko več brzine in pregleda. Obramba je dobro opravila svoj del, na trenutke pa je bila nesigurna. Ta nedostatek gre seveda na račun začetka sezone. V splošnem lahko trdimo, da je Železničar danes podal prav dobro igro in če bo tudi v bodočih prvenstvenih tekmah tako zaigral, potem mu je uspeh zasiguran. Igra je bila lepa in fair, prava ekshibicija, kakršni si še več želimo v Mariboru.

Kratek potek

V 22. min. je Bertonec v kazenskem prostoru zrušil Rožaka. Sodnik je diktilenal enajstmetrovko, ki jo je Stifter zabil. V 36 min. je Pupo, potem ko je vratar zapustil gol, izenačil. Do konca je ostal rezultat nespremenjen. V začetku II. polčasa je Ljubljana začela z generalno ofenzivo, ki je trajala četrta ure, a brez uspeha. Železničar se je polagoma osvobodil pritiska in oklepa Ljubljane ter začel energično napadati, a tudi brez uspeha. Pritisk Železničarja je trajal do konca, tako da se je Ljubljana celo morala potegniti v obrambo.

Sodil je g. Nemeč.

V predtekmi je Rapid porazil Slavijo z 1:0. Tekma ni bila na posebni višini. Sodil je g. Končič.

Churchill o položaju

London, 12. febr. o. Po daljšem odmoru se je pričel Winston Churchill zopet udeleževati v javnosti. V »Daily Telegraphu« je te dni objavil članek, v katerem pravi, da je glede na razvoj mednarodnega političnega položaja optimist. Med drugim ugotavlja, da napreduje konsolidacija Francije, da je prišel prezident Roosevelt izjaviti energično politiko, da se je vlada v Jugoslaviji izpremenila in da se je zlasti proizvodnja vojnih letal in drugih vojnih potrebščin v Angliji silno povečala. Prišel bo čas, pravi Churchill, ko bo angleški narod zopet lahko nadaljeval svoje normalno življenjsko pot, ne da bi mu zastajala sapa v pričakovanju raznih radijskih govorov in groženj iz nekaterih držav.

Angleško-nemška trgovinska pogajanja odgojena

London, 12. febr. AA. »Financial Times« poroča, da so angleško-nemški trgovinski razgovori, ki bi se imeli pričeti ob koncu meseca, odgojeni do marca in sicer zaradi »težkoč čisto tehniškega značaja«.

Vremenska napoved

Zemunska: Delno oblačno v vzhodni polovici države, večja oblačnost pa v južnih krajih. V zahodnih in severozahodnih krajih bo nastopila nova pooblačitev z nekoliko dežja. Toplota brez posebne spremembe.

Olimpijski film v USA prepovedan

Pri nas še nismo videli filma o zadnji berlinski olimpijadi, ki ga je režirala in povečini tudi sama snemala znana nemška igralka Leni Riefenstah-

lova in zaradi tega ne moremo izreči sodbe o njem. Predvajanje je bilo že v

Kariera Marike Röckove

Ljubka nemška plesalka, subreta in filmska igralka Marika Röckova je po krvi Madžarka, rodila pa se je v sončnem Egiptu, v Kairu. Že kot otrok je rada plesala in nekega dne je presenetila svojega očeta, kjer je sama priredila za letoviške goste plesni nastop. Nato jo je oče, ugleden madžarski arhitekt, poslal v Budimpešto, kjer se je nadarjena deklica izobrazila za plesalko. S trinajstimi leti je bila Marika že

angažirana v Moulin Rougeu v Parizu kot baletka. Njen ples je zbudil pozornost in čez leto dni je odšla čez lužo v New York, kjer je nastopala v Broadwayu. Njena začetna plača je znašala 60 dolarjev na teden. Nato je gostovala v Londonu, nakar je sledil angažman v Budimpešti. Nemirna in živa Marika pa nikdar ni bila zadovoljna s svojim poklicem, hotela je postati več. Iz gledališča je preselila k cirkusu, kjer je nastopala kot jahalka in na trapezu. Leta 1934 je prišla v Nemčijo. Razumela ni niti besedice nemške, toda s trdnjo voljo je premagala vse težave in kmalu se je uveljavila kot ena prvih zvezdnic. Ljubljanci se je gotovo še živo spominjajo iz filma »Djak prosjake«, prihodnja vloga temperamentne Madžarke pa bo v filmu »Opojna plesna noč«, kjer bo nastopila z Zarah Leandrov.

Novi filmi

Francozi ustvarjajo zanimiv film, ki mu bo avtor in režiser slavni pisatelj Marcel Pagnol. Film bo obravnaval praelovca in njegovo dobo. Po pisateljevem mnenju se praelovec ni dosti razlikoval od današnjega človeka. Takratni ljudje so živeli v skupinah in avtorja le zanima, kako so se pri teh primitivnih porajalnih čustvih. Kako se je n. pr. zaljubljeni parček lahko ločil od svoje skupine? Film bodo snemali v gorah severozapadno od Marsellea.

V Parizu predvajajo japonski film »Patruja«, ki je bil lani na bienalu v Benetkah odlikovan. Film slika dogodke iz kitajsko-japonske vojne. Je sicer precej zanimiv, vendar tendencen, ker poveljuje junaštvo Japoncev.

Sin Harry Baur Cecil se je tudi posvetil filmu.

Možuhin — Poljak?

Poljaki, ki so v nekaterih stvareh precejšnji lokalni patrioti, so zdaj proglasili tudi nedavno umrlega Ivana Možuhina za svojega rojaka. Njegovo pravo ime je bilo Jan Stanislav Chodsko, novo ime pa si je nadel po starem igralcu Možuhinu, ki mu je bil v mladosti velik prijatelj in svetovalec.

Avtogrami filmskih zvezd na dražbi

Parizani imajo vedno originalne ideje. Dokaz temu je tudi javna dražba protuberkuloznih znamk, ki so jo oni dan priredili v prestolnici ob Seini. Na dražbo je bil velik naval, ne morda zaradi znamk samih, temveč zaradi tega, ker so z njimi vred prodajali avtogramne slavni holivudskih zvezdnikov. Naravno, da so se moški dražili bolj živali za filmske divje, nežni spol pa za zvezdnice. Prodajali so avtogramne Clarka Gablea, Roberta Montgomeryja, Jamesa Stewartja, Roberta Taylorja, znanega pevca Nelsona Eddyja, Spencerja Tracyja, Mickeyja Ronneyja, Norme Shearerjeve, Jeanette Mac Donaldove, Myrne Loyeje, Margarette Sullivanove, Joane Crawfordove, Eleanor Powellove in dru-

gih. Ocenjevalec André de Fouquieres je hudomušno izključeval: »Lepa Myrna Loy, partnerica Williama Powella in Clarka Gablea — cena: 50 frankov, 100 frankov? 200 frankov? 300 frankov? Kdo je rekel 400 frankov? 400, prvi? drugič? tretji? ...«

Dražba je trajala dve uri. Največ so iztržili za avtogram Jeanette Mac Donaldove in Roberta Taylorja za katere so dobili po 800 frankov. Tako, vidite, so filmski zvezdniki in divje lahko zelo koristni človeštvu.

Psihoanalitične filme dobimo

Iz Londona in Hollywooda poročajo, da je slavni psihoanalitik Freud, ki se je preselil iz Nemčije v Anglijo, sprejel ponudbo, da postane psihoanalitični svetovalec neke ameriške filmske družbe. Za tako mesto pač ni bolj primerne osebe kakor je slavni dunajski učenjak. Kaj bo prav za prav »psihoanalitični film«? Na to odgovarja pariški »Pour Vous«: To je novi lastnosti filma govori, kakor o barvi ali reljefu. Je to nekaj kakor nova dimenzija, ki jo bomo kmalu videli na filmskem platnu.

Pet minut vzgoje Zakaj — zato

Otrok, zlasti malček, je en sam vprašaj. Vse hoče vedeti in s svojim izpraševanjem lahko do onemoglosti utruji odraslega. Otroku je to bogat vir spoznanj in več »delala« opravi ko v vsem poznejšem učenju skupaj.

Otrok sprašuje o vsem. Zanimivejši pa je odnos odraslega do tega vpraševanja. Kolikokrat odrasli enostavno odgovorijo »zato«, ker se mu ne da odgovorjati, ali ker odgovora ne ve. Malčku sta mati in oče »vsevedna« in zdi se, da starši otroka radi puščajo v tej veri. Kje pa so starši ki otroku priznajo: »Tega pa ne vem!« ali pa celo: »Tega ne vem. Vprašal bom nekoga, ki ve!«

Nespametni starši ne vedo da otrok do rašča in prej ali slej pride do bolehnega spoznanja, da njegovi starši nikakor niso »vsevedni«. Dobra vzgoja prileti otroku tako razočaranje, ker z vsega početka pokaže, da človek ne ve vsega in da vsega tudi ne more vedeti.

Se bolj nespametni so starši, ki si v odgovor na otrokovo vprašanje izmislijo kar koli, češ: »Saj ne razume!« Predvsem otrok razume veliko več, ko si mislimo. Treba mu je le na primeren način n obrzložiti ti. Sta pa še dve pošteti in neškodljivi poti. Ali mu ne bi mogli reči: »Veš, to je pa težko. Še jaz komaj razumem to reči!« Se bolj pa je, da mu odgovorimo tako kakor znamo, ne da bi se ozirali na to, ali nas otrok razume ali ne. Seveda je to pot, ki jo smemo ubrati le izjemoma. Čeprav otrok odgovora ni razumel, je zadovoljen odrasli mu je reeno odgovoril in s tem ohranil njegovo zaupanje.

Včasih bomo otroka tudi zavrnili: »Oprosti, zdaj res ne utegnem. Vprašaj me pozneje.«

»Vzgojitelj« pa, ki otrokova vprašanja dosledno zavrača, s tem otroku otežkoča razvoj. Zakaj pa je inteligentnost meščanskega otroka višja ko inteligentnost delavskega? Pač tudi zato, ker mu odrasli utegnejo posvečati več časa, ker 'ma zmerom koga ki ga v prvih dobah razvoja more vpraševati po vsem, kar ga zanima.

Za odnos otroka do staršev pa je poseben kvarno če mu ti na resna vprašanja odgovorjajo z dovipom, če sga imajo za norca. Otroci, ki na resno vprašanje ne dobi resnega odgovora, bo sčasoma izgubili spoštovanje do odraslega. Če pa se mu starši celo lažejo, jih bo zasvovali. Laži ima kratke noge, otrok pa je za resnico posredno tenkočuten.

Osnovno načelo je in mora biti: odgovarjaj otroku resno in z resnico. Vse laži tudi tiste o štorhli in parklju so otroku vse prehrto očite. Kaj naj si misli o starših, ki so ga trpili za lažjo?

Gre za vprašanje: ali hočemo otroka vzgojiti k laži ali k resnici? Kdor hoče prvo, naj kar nadaljuje z nespametno vzgojo kakor je je deležno človeštvo že skozi vekove. Kdor hoče vzgojo k resnici, govori sam otroku zmerom in o vsem resnico.

Prav malo se zavedamo, kako neprestano vplivamo na otroka z vsem, kar počnemo, in kako velikega pomena so zanj odgovori na vprašanja, ki nam jih stavlja. Zanj to ni le vir znanja, izkustva, vežba, ampak tudi obkvalnina nazorov in značaja. To bi morali upoštevati starši, zlasti očetje, ki so v tem poglavju vzgoje poseben zanikrni. —ano

Ljubljanska drama v Mariboru

Po prisrčnem sprejemu odlično uspeša predstava

Maribor, 11. februarja Ljubljanski dramski ansambl, o katerega slovesnem sprejemu smo poročali v večerajšnji številki, je doživel v Mariboru veličasten triumf. Pred nabitim polnim gledališčem, ki je bilo že dva dni prej popolnoma razprodano, so s Cankarjevimi »Hlapci« zmagovito uspeli. Občinstvo je bilo ves ta čas v valu navdušenja. Ves kulturni Maribor je bil zbran v Talijinem hramu in kar ni hotel jenjati z navdušenim ploskanjem in odobravanjem. Tako mogočne kulturne manifestacije naš Maribor še ni doživel. Ob koncu posameznih dejanj se je vslo na sodelujoče igralce ter igralko cvetje. Vsi sodelujoči so prejeli lepe šopke. Ob koncu zaključnega dejanja ni bilo navdušenemu ploskanju ne konca ne kraja, tako da so morali zastop okoli 20 krat dvigniti.

Ob prvem odmoru se je prisrčno, ognjevit razpoloženje občinstva razgibalo do viška, ko so se pojavili na odru poleg sodelujočega ljubljanskega dramskega ansambla zastopniki ljubljanske in mariborske gledališke uprave, Združenja igralcev in drugih kulturnih predstavitev.

Najprej se je upravnik Narodnega gledališča v Mariboru g. dr. Radovan Brenčič v iskrenih besedah zahvalil ljubljanskemu dramskemu ansamblu za gostovanje, prav tako ljubljanski gledališki upravi, ki jo je zastopal dramaturg g. Jože Vidmar. Obzaloval je, da se ni mogel udeležiti tega pomembnega kulturnega dogodka upravnika Narodnega gledališča v Ljubljani g. Oton Zupančič, ki je bil zadržan zaradi Prešernove proslave v Ljubljani. Izročil je gostom lep venec tukajšnje gledališke uprave. Za tukajšnje organizacijo Združenja gledaliških igralcev je spregovoril njen predsednik g. Pavel Rasberger, ki je naglašal tesno stanovsko povezanost obeh ansamblorv in ki je izročil dragim gostom venec mariborske organizacije gledaliških igralcev. Zatem je dramaturg g. Jože Vidmar prečital zahvalno pismo upravniku dr. Brenčiču, nakar je v globoko zajetih besedah podčrtal pomen izmeničnega gostovanja izražajoč obzalovalne, da ne more prisotnostvati temu pomembnemu kulturnemu dogodku g. Oton Zupančič, tretja svetla zvezda na obzorju naše literature poleg Ivana Cankarja in Franceta Prešerna, čigar 90-letnica smrti se po posebnem naključju srečuje z 20 letnico smrti Ivana Cankarja. Sledil je toplo občuten nagovor predsednika Umetniškega kluba v Mariboru dr. Maksa Snuderla, ki je podčrtal predvsem narodno obrambni pomen tega izmeničnega gostovanja. Navajal je, koliko kulturno aktivnosti je razvil v vojni Maribor, o čemer ni bilo v predvojnem Mariboru, kolikor gre za nemški del prebivalstva, skoro nobenega sledu. Priroda sama je tudi v tem primeru pokazala, kako jalovo ostane vse, kar se je izrodilo in kar ni tesno zraslo z narodom. Tudi Umetniški klub je poklonil gostom venec. Predsednik ljubljanske organizacije Zdr-

ženja gledaliških igralcev Lojze Drenovec je izrazil prepričanje, da se bosta oba ansambla v bodoče še tesneje in še čvrsteje oklenila drug drugega. Končno je še režiser g. Vl. Skrbinek opozarjal na nujno potrebo novega gledališkega poslojpa. Svoja izvajanja je zbral v upanju, da bomo 25-letnico Cankarjeve smrti proslavili v Mariboru že v novem gledališkem poslojpu, ki bodi gledališče Ivana Cankarja.

Upriporitev sama je globoko prevzela mariborsko občinstvo. Ob primerjavi z ustvarjanjem mariborskega dramskega ansambla se nehoti porajajo predvsem trije zaključki. 1. Izklesana doganjanost jezika, ki smo ga s slastjo poslušali ob snočnji predstavi. 2. Ljubljanski dramski ansambl je pokazal, da ima svojski umetniški izraz, ki ga mariborski dramski ansambl še nima. 3. Pri ljubljanskem dramskem ansamblu prevladujejo notranji poudarki pred zunanji, poduhovljena igra pred realistično.

Notranje ubran, na zunaj mojstrsko izklesan je bil Jermán C. Debeve, ki je svojo ustvarjajočo silo gnil do viška ob znamenitem govoru koncem četrtega dejanja. Uravnovešen na zunaj in znotraj je bil M. Skrbinskov župnik. V slehernem zvoku pretehtan, v slehernem gibu pregnantno začrtan je bil Lipahov Hvastja. sijajno posrečena odrska umetnina. Ves pristen, iz življenja projiciran je bil Cesarjev Kalandar. Odsev plemenitosti je žarel na dovršeni podobi Lojzke M. Boltarjeve, njej ob strani omahljivi Geni M. Danilove in Minka Gabrijelečeve. Plut je ustvaril v pijanču Pisku navzlic epizodnosti vloge močan lik, kar velja tudi za Severjevega Naceta. Tudi ostali sodelujoči (Gregorin Potokar, Gale, Murgelj, Presestnik, V. Juvanova, P. Juvanova in Rekarjeve) so mariborsko kulturno občinstvo prepričali o visoki umetniški stopnji ljubljanskega dramskega ansambla.

Po predstavi je bil v Grajski kleti prija teljski večer mariborskega in ljubljanske ga dramskega ansambla. Upravniki dr. Brenčič je naglašal potrebo, da se skuša mariborski ansambl čim bolj približati ljubljanskemu dočim je naloga ljubljanskega ansambla da pazi, da ga mariborski ne dohiti. Ob zaključku se je zahvalil režiserju B. Kreftu, ki je vztrajno potiskal v ospredje vprašanje izmeničnega gostovanja dokler se mu ni to končno posrečilo. Zatem so spregovorili še režiser Bratko Kreft, dramaturg J. Vidmar, režiser Juško Kovič, Lipah in Drenovec. Vsi govorniki so izražali svoj optimizem glede nadaljnjega sistema izmeničnega spopolnjevanja zamisljenega gostovanja med ljubljanskim in mariborskim ansamblom.

Naš obmejni Maribor sam pa je ob tem gostovanju, ko je ljubljanski dramski ansambl privrkal stopil v celoti na mariborski oder, doživel krepko in v našem času potrebno kulturno afirmacijo.

Splašeni konj je z vozom zdrvel pred vlak Lokomotiva je žival usmrtila, med tem ko je voznik k sreči dobil le lažje rane

Ljubljana, 11. februarja Pri kilometru 10 na državni cesti v Trzinu, kjer se kamniška železniška proga tesno približa cestišču je danes opoldne prišlo do razburilive prometne nesreče, ki bi bila skoraj terjala človeško življenje. Tačas sta dva voznika iz Tušina. Drugi izmed njih je bil 28letni deavec Jože Haček iz Laz v šmartinski občini pri Tušinu. Izenadna je mimo pridrvel avtomobil. Hacetov konj se je splašil in planil na progo,

z njim pa je odskočil s ceste tudi voznik ki si je na vso moč prizadeval, da bi žival pomiril. Prav takrat je mimo privozil vlak. Lokomotiva je butnila v konja in ga povsem razmesarila, nekaj nerodnih poškodb pa je dobil tudi Haček. Iz Trzina so brž telefonirali na reševalce v mesto ki so se podvživali na kraj nesreče. Haček so pripeljali na kirurški oddelek, kjer pa so na srečo ugotovili, da so njegove rane le lažje značaja. Pač pa je siromak ob karambolu preстал mnogo strahu.

Velik požar nad Ljubnim Pogorela je lepa Krumpačnikova domačija

Ljubno, 11. februarja Kakih 7 km od Ljubnega je stala mogočna domačija Ivana Robnika, ki je po domačem imenu kot Krumpačnikova znan daleč naokoli. Nesrečna usoda pa temu skrbnemu gospodarju ni prizanesla. Snoči, v petek, je njegova domačija postala žrtev ognja. Okrog 18. ure se je nenadno pojavil požar, ki je začel strahovito razsajati. Družina, ki je bila vsa zbegana, je komaj reševala najnujnejše in si je naposled rešila golo življenje. Pogorela je hiša in kmalu je besneči ogenj uničil tudi dve veliki gospodarski poslopji. Zgorelo je 10 goved in trije konji. 3 konje pa so rešili. 53 let stari Janez Konjak, imenovan Zrno, je planil v

goreči hlev, da bi rešil vsaj še enega konja. Res ga je že odvedel in vodil iz hleva, ko se je naenkrat sesulo goreče tramovje in je Janez Konjak dobil hude opekline, da so ga morali odpeljati v celjsko bolnišnico. Z Ljubnega so prišli tudi vsi bližnji lesni delavci. Potrudili pa so se morali da so rešili vsaj še sosednjo domačijo. Kakih 600 m višje namreč stoji druga velika kmetija, imenovana Kozlovo, katere lastnik je Janez Kladnik. Iskre so že zantile streho. Razmetali so opkeo in preprečili nov požar. Pogorelec Ivan Robnik je stahovito prizadet, saj znaša škoda več sto tisoč dinarjev.

Usoda vaške lepote nepojasnjena Zmeheno siroto so oddali v ljubljansko bolnico

Litija, 11. februarja Usoda 18letne vaške lepote Slavke Zamanove s Kamenega vrha pri Priskovnem, ki se ji je nenadoma omraču u, je zbudila v našim okoliših mnogo sočustvovanja in ugibanja. Začnari se dekletovo stanje navzlic trudu zdajnikov še ni izboljšalo. Bilo je najumestnejše, da so nesrečno dekle oddali v ljubljansko bolnišnico. Trpek je bil obisk dekletove matere, ki je prišla iz 3 ure oddaljene deželjske vasi, p s v Litijo. Ni m. gla pre. valiti ljubljence, ki je marljivo trgovala z deželnimi pridelki in si že prihranila nekaj denarja. Na nesrečo jo je zanimala a služba v Litiji. Mati je vzdihnila »Rajši bi videli da bi nam vse pogore o, k. kor da je priš a ta nesreča nad na o Slavko in nad nas.«

Državno tožilstvo je prejelo ovadbo, da se je Slavka seznanila z nekim fantom, ki da ji je ponudil neko pijačo. Oblastva so na prijavo uvedla preiskavo in je bil zaslisan neki 23letni G. Z. Ta je izjavil, da je bil z dekletoom res na neki igri, po kateri sta se domenila za ses' anek Dekle je samo vabilo, da se udeležita kake zabave, ker doslej še nikjer ni bila v gostilni sta izpila pol litra vina in sta nekajkrat tudi plesala. Fant zatrjuje, da ga ne zadene nobena krivda nad usodo nesrečnega dekleta

in da se bo sicer moral pred sodiščem zavovarati zopre sumničenje. Ljudje pričakujejo, da se bo Slavki Zamanovi slej ali prej vrnil dušni mir in bo tudi od njene strani kolikor toliko pojasnjen tragični dogodek.

Združenje bivših mornarjev Jadranskim mučenikom

Berničević, Graber, Šiškorič, Raš ki žrtve junaške za Jadrán ste naš, izpolnjen je stoletni sam svoboden sončni je Jadrán.

Junaki štirje, ki glave za naše dali ste morje: dokler bo Jadrán valoval, spomin na Vas nam bo svetel.

Nikdar ne bo pozabil Bog, kar tuji storil je trnog: Junaki, kri je spomenik, ki ne uniči ga krvnik!

Prisegamo Vam: Bratje vsi, kar nas slovanske je krvi, od severa na jug na plan, da res slovanski bo Jadrán!

Fotoamat er

Razstava Spasa Toteva

V Jakopičevem paviljonu v Ljubljani se je otvorila 8. t. m. zanimiva fotografska prireditve, razstava slik mladega bolgarskega mojstra Spasa Toteva iz Pasardžika. Odprta bo do 19. t. m. vsak dan od 9. dop. do 6. zv in je vredna obiska. Zlasti bi jo bilo priporočiti vsem našim fotoamaterjem in šolskim vodstvom, če zaradi tega, ker daje s svojimi 160 povečavami nekaj več vpogleda v snovanje pri nas prilično neznanega bolgarskega umetniške fotografije, po drugi strani pa nas seznanja tudi z bolgarsko zemljo in njenimi ljudmi, kar je za nas navzlic naši povezanosti z bratskim narodom in navzlic vsem hvalevrednim pojavom naših tesnejših kulturnih stikov z njim v zadnjih letih nemara še večja »terra incognita«. Naše amaterje pa bo menda prav tako zanimalo dejstvo, da so vse te povečave izdelane na papir domače bolgarske proizvodnje, ki je videti v pravih rokah kar odlične. Gotovo bi se ta proizvodnja ne izplačala, če bi fotografiranje tam ne bilo razvito bolj, nego si običajno predstavljamo, in če bi to fotografiranje ne bilo tudi na neki povprečno visoki stopnji.

Dokaz te visoke stopnje, če gledamo z očmi fotografsko umetnostnih kritikov, nam dajejo tudi posamezna razstavljena dela sama na sebi. Posebno v portretih se je izkazal Totev za odličnega mojstra. Čeprav sta hotela biti težišče in namen razstave menda v drugih motivnih vrstah, zlasti v podajanju bolgarskega kmečkega življenja in v podajanju domače pokrajine. Tehnično po uporabljenih načinih, in kompozitorno, po razdelitvi svetlobnih in linearnih elementov, kažejo portreti vsaj večjo poglobitve v delo medtem ko moramo pri drugih motivih v posrednih primerih ugotoviti površnost. A tudi pri portretih se vsako izmed nas, ki smo bolj pristaši čiste, nepomešane fotografije ne bo strinjal z avtorjem. Obilna raba barvilnih in retuširanih postopkov nam kaže avtorjevo izrazito nagnjenje bolj do slikarskih, nego do čistih fotografskih tehnik in tu je dovolj snovi za načelno debato o mejah med dopustnim in nedopustnim. Te debate tukaj seveda ne moremo načeti zadovoljimo se s konstatcijo, da imajo naši amaterji z obiskom razstave tudi v tem oziru priliko, da se poglobijo v probleme umetniške fotografije. — K. K.

Dve resnici

o fotografskih papirjih, in sicer vseh brez izjeme, ne smemo nikoli pozabiti: 1. njih tonski obseg je dosti manjši nego na negativnih plasteh, zato vidimo običajno na negativu več risbe, nego je doblimo pozneje na pozitivu;

2. njih osvetlitvena strpnost je majhna, največja še pri mehkih papirjih, zelo majhna pri posebno trdih

Amater, ki se tega zaveda in ki nima časa, zadostne spretnosti ali volje, v pozitivnem postopku posegati po vsakovrstnih metodah in trikih, začneja svojo kopijo in povečavo zato že pri — snemanju in razvijanju negativu. Negativ mora biti takšen, da bo zmogel papir ali vsaj najvažnejše otenke, ki so na njem.

V vlaku,

če baš ne stoji, ne opravimo v daljšimi momenti ničesar, rezultat je v takšnem primeru vedno zmajana slika, ker se streslaji preko našega telesa razširijo na kamero. Se posebno slabo je, če se pri snemanju v vozu kam naslonimo. Stotinka sekunde je najdaljši čas, ki si ga lahko dovolimo. To velja v ostalem v približno isti meri tudi za posnetke iz drugih vozil. Niti na parniku si ne smemo dovoliti daljšo osvetlitev nego 1/50 sekunde, kajti ne smemo pozabiti, da stroji v obratu ladjo tudi stresajo. Če tega ne opazimo na kopiji, se utegnemo zelo nemilo prepričati na povečavi.

Fotoklub Ljubljana

program za tekoči teden: V torek pregled zbornika francoske fotografije pod vodstvom M. Glihe, v sredo peti večer začetenje, v četrtek peti večer nadaljevalnega tečaja, v petek demonstrira K. Kocjančič začetniški tečaj, ki bi se otvoril v marcu, se sprejemajo pismeno na naslov kluba ali nov dvojni projektor domače konstrukcije, v nedeljo skupni izlet. — Prijave za nov osebnost vsak torek in petek zvečer v klubniški tečaj (pozitivni postopek, kopiraskem lokalu.

— Članstvo pozivamo, da obišče razstavo bolgarskega fotografa Spasa Toteva. Mednarodni natečaj »Ideja in oblika« —X ki ga organizira velika fotografska revija »Galerija«, se je končal letos zopet s preprečevalno zmago slovenskih fotoamaterjev. Med desetimi prvonagracenci (posebne prve nagrade letos ni bilo) sta dva Slovenca, Ante Kornič in Janez Marenčič, med ostalimi desetimi nagracenci sta zopet dva naša amaterja, Oskar Kocjančič in Drago Simončič, ter Zagrebčan Tošo Dalac. Nagraceni so bili amaterji iz desetih dežel, med temi so štirje Nemci, pet pa je Jugoslovancov, a med Jugoslovanci so Kornič, Marenčič in Kocjančič člani Fotokluba Ljubljane, Simončič je član Fotokluba Maribor, Fotoklub Zagreb predstavlja Dabac. Večjega priznanja slovenski umetniški fotografiji si ni mogoče misliti!

»Hauffi« Soudet post

se imenuje zbirka slikovnih serij iz raznih dežel, ki jih pošilja znana tovarna fotografskih izdelkov odjemalcem svojih tvoriv, če ji pošljejo kupone, kakršne dobje k vsakemu njenemu filmu. Doslej so izšle serije posnetkov iz Nemčije, bivše Avstrije in Italije, tovarna pa se je obrnila tudi na Fotoklub Ljubljano, da ji pripravi serijo posnetkov iz naših krajev. Ker gre ta »osebna pošta« po vsem svetu, si lahko mislimo, da bo imela nova serija precejšen propagandni pomen za našo deželo. Pri tej priliki bi omenili še dve dejstvi: Hauffi je edina tvrdka, ki smatra za svojo dolžnost prilagati svojim filmom običajna navodila in nasvete v našem jeziku. Bila je tudi edina nemška tovarna filmov, plošč in kemikalij, ki je sodelovala na jesenski Obci razstavi fotografije in filma in tako pokazala svoje upoštevanje našega amaterskega gibanja.